

Верховний
Суд

ОГЛЯД

практики розгляду
Верховним Судом
справ про оскарження рішень
третейських судів та видачу наказів
на примусове виконання рішень
третейських судів, утворених відповідно
до Закону України "Про третейські суди",
якщо такі рішення ухвалені у спорах,
віднесених до юрисдикції
господарських судів

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за березень – листопад 2021 року

Зміст

1. Щодо підстав оскарження та скасування рішення третейського суду (застосування положень статей 350, 351 ГПК України, статті 51 Закону України "Про третейські суди")	4
2. Щодо видачі наказів на примусове виконання рішень третейських судів (застосування положень статей 352–356 ГПК України, статті 56 Закону України "Про третейські суди")	12
3. Щодо застосування положень статей 6, 12 Закону України "Про третейські суди"	19
4. Різне	38

Перелік уживаних скорочень

ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ГК України	– Господарський кодекс України
ГПК України	– Господарський процесуальний кодекс
Закон	– Закон України "Про третейські суди"
КУ	– Конституція України
КГС ВС	– Касаційний господарський суд у складі
ЦК України	– Цивільний кодекс України
ЦПК України	– Цивільний процесуальний кодекс України

1. Щодо підстав оскарження та скасування рішення третейського суду (застосування положень статей 350, 351 ГПК України, статті 51 Закону України "Про третейські суди»)

Перелік підстав, з яких може бути оскаржене та скасоване рішення третейського суду, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом» Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України (далі – ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом") на ухвалу Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020 у справі № 872/15/20 за заявою ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом» про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 у третейській справі № 41/2020 за позовом ТОВ "Кворум-Нафта" до ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" про стягнення заборгованості у розмірі 169 485,95 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 позов задоволено.

Ухвалою Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020 у задоволенні заяви ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" про скасування зазначеного рішення відмовлено.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" звернулось з апеляційною скаргою до КГС ВС, в якій просило її скасувати та ухвалити нове судове рішення у відповідній частині.

На думку скаржника, апеляційний господарський суд, внаслідок необґрунтованого недослідження деяких доказів у справі та неправильної їх оцінки, постановив незаконну і необґрунтовану ухвалу, що призвело до неправильного вирішення справи.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Частинами третьою та четвертою статті 349 ГПК України передбачено, що при розгляді справи в судовому засіданні суд встановлює наявність або відсутність підстав для скасування рішення третейського суду. Суд не обмежений доводами заяви про скасування рішення третейського суду, якщо під час розгляду справи буде встановлено підстави для скасування рішення третейського суду, визначені статтею 350 цього Кодексу.

Відповідно до статті 350 ГПК України рішення третейського суду може бути скасовано лише у випадках, передбачених цією статтею. Рішення третейського суду може бути скасовано у разі, якщо:

- 1) справа, у якій прийнято рішення третейського суду, не підвідомча третейському суду відповідно до закону;
- 2) рішення третейського суду прийнято у спорі, не передбаченому третейською угодою, або цим рішенням вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди. Якщо рішенням третейського суду вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди, то скасовано може бути лише ту частину рішення, що стосується питань, які виходять за межі третейської угоди;
- 3) третейську угоду визнано судом недійсною;
- 4) склад третейського суду, яким прийнято рішення, не відповідав вимогам закону;
- 5) третейський суд вирішив питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

Скасування господарським судом рішення третейського суду не позбавляє сторони права повторно звернутися до третейського суду, крім випадків, передбачених законом.

Аналогічні положення містить стаття 51 Закону.

Перелік підстав, з яких може бути оскаржене та скасоване рішення третейського суду, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає, у зв'язку з чим заявнику при зверненні до компетентного суду з відповідною заявою необхідно довести їх наявність.

Враховуючи викладене, оскільки скаржником не доведено наявності підстав для скасування рішення третейського суду у відповідності до положень статті 350 ГПК України та статті 51 Закону, як і не встановлено таких підстав апеляційним господарським судом та КГС ВС, колегія суддів погодилась із висновками Південно-західного апеляційного господарського суду про відмову у задоволенні заяви ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом".

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.03.2021 у справі № 872/15/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95615630>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/59/20, від 18.03.2021 у справі № 875/3300/20, від 07.04.2021 у справі № 873/1/21, від 08.04.2021 у справі № 876/79/20, від 14.04.2021 у справі № 876/74/20, від 15.04.2021 у справі № 875/3302/20, від 20.04.2021 у справі № 873/131/20, від 21.04.2021 у справі № 876/73/20, від 06.05.2021 у справі № 873/10/21, від 18.05.2021 у справі № 873/62/20, від 26.05.2021 у справі № 873/17/21, від 10.06.2021 у справі № 873/16/21, від 10.06.2021 у справі № 873/63/20, від 28.07.2021 у справі № 873/42/21, від 03.08.2021 у справі № 870/30/21, від 10.08.2021 у справі № 873/34/21 (873/47/21), від 10.08.2021 у справі № 873/51/21, від 31.08.2021 у справі № 870/31/21, від 23.09.2021 у справі № 873/94/21, від 06.10.2021 у справі № 873/105/21, від 07.10.2021 у справі № 875/2151/21, від 09.11.2021 у справі № 870/32/21, від 10.11.2021 у справі № 876/13/21, від 11.11.2021 у справі № 873/143/21.

Ані у статті 51 Закону, ані у статті 350 ГПК України не передбачено такої підстави для скасування рішення третейського суду як неповідомлення належним чином особи, яка брала участь у справі, про місце та час третейського розгляду, оскільки зазначені положення визначають такою підставою вирішення третейським судом питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

Якщо з матеріалів справи вбачається, що особа була учасником третейського розгляду, а також стороною договору, з якого виник спір, та, відповідно, третейського застереження, то положення названих норм до спірних правовідносин не застосовуються

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "Перша електрична компанія" на ухвалу Північного апеляційного господарського суду від 14.07.2020 у справі № 873/62/20 за заявою ТОВ "Перша електрична компанія" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Варта" від 28.05.2020 у третейській справі № 20/05/20-02-тс за позовом ФОП Щербінського Р. Л. до ТОВ "Перша електрична компанія" про стягнення заборгованості і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Варта" від 28.05.2020 позов задоволено повністю.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням, ТОВ "Перша Електрична Компанія» звернулось до Північного апеляційного господарського суду із заявою про його скасування.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 14.07.2020 у задоволенні заяви про скасування рішення третейського суду відмовлено, рішення залишено без змін.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, ТОВ "Перша Електрична Компанія" подало апеляційну скаргу до КГС ВС, в якій просило її скасувати.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

У якості підстави для скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Варта" від 28.05.2020 ТОВ "Перша Електрична Компанія" зазначало про те, що третейський суд вирішив питання про права та обов'язки товариства, яке фактично не брало участі у справі, а відзив, який надано третейському суду, не повинен був прийматися до уваги, оскільки був поданий особою, яка не мала повноважень на представництво інтересів ТОВ "Перша Електрична Компанія".

Отже, скажчик оскаржував рішення третейського суду на підставі пункту 5 частини другої статті 350 ГПК України, яка відповідає положенням пункту 5 частини третьої статті 51 Закону, що передбачає скасування рішення третейського суду у разі,

якщо третейський суд вирішив питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

КГС ВС зауважив, що склад учасників третейського розгляду визначено статтею 34 Закону, відповідно до частини першої якої учасниками третейського розгляду є сторони та їх представники.

Як убачається з матеріалів справи, ТОВ "Перша електрична компанія" було учасником у третейській справі № 20/05/20-02-тс як відповідач, а тому положення пункту 5 частини другої статті 350 ГПК України та пункту 5 частини третьої статті 51 Закону до спірних правовідносин не застосовуються.

Аналогічну позицію щодо застосування зазначених норм викладено в постановках КГС ВС від 03.09.2019 у справі № 876/16/19, від 07.04.2020 у справі № 873/5/20, від 20.08.2020 у справі № 870/56/20, від 11.02.2021 у справі № 875/3000/20.

Колегія суддів звернула увагу, що скаржником не доведено тієї обставини, що при ухваленні оскаржуваного рішення третейський суд вирішив питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі, оскільки положення пункту 5 частини другої статті 350 ГПК України стосуються кола осіб, які не є учасниками справи, але рішення третейського суду стосується їх прав, інтересів та обов'язків або в рішенні міститься судження про права та обов'язки цих осіб у відповідних правовідносинах.

КГС ВС зазначив, що у цьому випадку третейським судом розглянуто й вирішено спір у правовідносинах, безпосереднім учасником яких на момент розгляду справи та прийняття рішення третейським судом виступало ТОВ "Перша електрична компанія" як сторона договору, з якого виник спір, та третейської угоди. Отже, скаржник помилково кваліфікував свій статус у третейському спорі як особи, яка не брала участі у справі, тоді як третейський суд вирішив питання про її права та обов'язки, а не як сторони (відповідача) у третейській справі № 20/05/20-02-тс.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.05.2021 у справі № 873/62/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97218375>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 14.04.2021 у справі № 876/74/20, від 06.05.2021 у справі № 873/10/21, від 10.06.2021 у справі № 873/56/21, від 10.06.2021 у справі № 873/63/20, від 20.07.2021 у справі № 873/11/21, від 28.07.2021 у справі № 873/42/21, від 31.08.2021 у справі № 870/31/21, від 11.11.2021 у справі № 873/143/21.

Особа, яка звертається з відповідною заявою, повинна довести, що оскаржуване рішення третейського суду прийнято про її права, інтереси та (або) обов'язки і такий зв'язок має бути очевидним та безумовним, а не ймовірним

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу АТ "Олайнфарм" на ухвалу Північного апеляційного господарського суду від 18.10.2021 у справі № 873/194/21 за заявою АТ "Олайнфарм" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Юридичній корпорації "Принцип" від 26.02.2021 у третейській справі

№ СЗ-02-01/2021 за позовом ТОВ "Будівельно-інвестиційна група України" до ТОВ "Олфа", третя особа, що не заявляє самостійних вимог, – ТОВ "Інтеграл-П", про стягнення заборгованості і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Юридичній корпорації "Принцип" від 26.02.2021 у третейській справі № СЗ-02-01/2021 задоволено позов ТОВ "Будівельно-інвестиційна група України" до ТОВ "Олфа", за участю третьої особи, що не заявляє самостійних вимог, – ТОВ "Інтеграл-П", про стягнення заборгованості в сумі 158 466 758,73 грн.

АТ "Олайнфарм" подало заяву про скасування зазначеного рішення третейського суду, посилаючись на положення пункту 5 частини другої статті 350 ГПК України, оскільки третейський суд вирішив питання про права та обов'язки товариства як особи, що не брала участі у справі. За доводами заявника, оскаржуване рішення фактично перешкоджає його легітимним прагненням та реалізації законного права отримати кошти, присуджені до стягнення з відповідача згідно з рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 30.07.2021 у справі № 134/2020.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 30.09.2021 заяву прийнято до розгляду.

18.10.2021 заявник подав уточнену заяву про скасування рішення третейського суду, в якій, окрім наведеної підстави оскарження зазначеного рішення, зазначив також, що воно прийнято у спорі, не передбаченому третейською угодою, з огляду на зміст пункту 1 арбітражного застереження, укладеного як додаток 1 до договору поруки № 1/08-16 від 08.06.2016.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 18.10.2021 закрито провадження за заявою АТ "Олайнфарм".

Ухвала мотивована відсутністю підстав для висновку про те, що оскаржуваним рішенням третейського суду вирішено питання про права та обов'язки заявника. При цьому суд першої інстанції послався на пункт 3 частини першої статті 264 ГПК України.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, заявник подав апеляційну скаргу, в якій просив її скасувати, а справу направити до суду першої інстанції для продовження розгляду.

ОЦІНКА СУДУ

Скасовуючи ухвалу та направляючи справу до Північного апеляційного господарського суду для продовження розгляду, КГС ВС зазначив таке.

Можливість оскарження рішення третейського суду особою, яка не брала участі у справі, залежить від наявності у такої особи прав та обов'язків, пов'язаних з предметом третейського розгляду. Тому після відкриття провадження за заявою про скасування рішення третейського суду особи, яка не була учасником третейської справи, суд повинен передусім з'ясувати наявність чи відсутність вирішення

третейським судом зазначених питань, що є необхідною передумовою для задоволення заяви такої особи.

Згідно з усталеною правовою позицією Верховного Суду рішення є таким, що прийнято про права та обов'язки особи, яка не була залучена до участі у справі, якщо в мотивувальній частині рішення наявні висновки суду про права та обов'язки цієї особи або у резолютивній частині рішення суд прямо зазначив про права та обов'язки цієї особи. У такому випадку рішення порушує не лише матеріальні права осіб, не залучених до участі у справі, а й їх процесуальні права, що випливають із сформульованого в пункті 1 статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод положення про право кожного на справедливий судовий розгляд. Будь-який інший правовий зв'язок між скаржником і сторонами спору не береться до уваги (див., зокрема, постанову Верховного Суду у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 15.05.2020 у справі № 904/897/19).

Суд відхилив викладені в апеляційній скарзі доводи, які, по суті, зводилися до заперечення проти наведеної правової позиції Верховного Суду, оскільки не вбачав підстав для відступлення від неї та вважав за доцільне врахувати її при розгляді заяви про скасування рішення третейського суду, поданої особою, яка не брала участі у справі, але доводить, що третейський суд вирішив питання про її права та обов'язки.

У зв'язку з наведеним колегія суддів звернула увагу, що оскаржуване незалученою особою рішення третейського суду повинно безпосередньо стосуватися прав та обов'язків цієї особи, тобто третейським судом має бути розглянуто і вирішено спір про право у правовідносинах, учасником яких на момент розгляду справи та прийняття рішення судом є заявник, або міститься судження про права та обов'язки цієї особи у відповідних правовідносинах.

Якщо заявник лише зазначає про те, що оскаржуване рішення може вплинути на його права та/або інтереси, та/або обов'язки, або лише зазначає (констатує), що рішенням вирішено питання про його права та/або обов'язки чи інтереси, то такі посилання не можуть бути достатньою та належною підставою для задоволення його заяви.

Особа, яка звертається з відповідною заявою, повинна довести, що оскаржуване рішення третейського суду прийнято про її права, інтереси та (або) обов'язки і такий зв'язок має бути очевидним та безумовним, а не ймовірним. Це означає, що заявник має чітко зазначити, в якій частині оскаржуваного ним рішення третейського суду (в мотивувальній та/або резолютивній) прямо вказано про його права, інтереси та (або) обов'язки та про які саме.

За змістом рішення Постійно діючого третейського суду при Юридичній корпорації "Принцип" від 26.02.2021 у третейській справі № СЗ-02-01/2021 вирішено спір про стягнення з відповідача на користь позивача заборгованості в розмірі 158 466 758,73 грн у зв'язку з тим, що позивач (як поручитель на підставі договору

поруки № 1/08-16 від 08.06.2016, укладеного між позивачем, відповідачем і третьою особою) виконав зобов'язання відповідача з оплати компенсації за відступлення права вимоги згідно з укладеним 07.06.2016 між третьою особою (первісний кредитор) і відповідачем (новий кредитор) договором відступлення прав вимоги до ТОВ "Київвисотбуд", і до позивача перейшли всі права кредитора за договором відступлення прав вимоги від 07.06.2016.

Заявник не брав участі у цій третейській справі та водночас при зверненні із заявою не довів, що третейський суд вирішив питання про його права та обов'язки, оскільки не зазначив, в якій саме частині оскаржуваного рішення третейського суду прямо вказано про його права, інтереси та (або) обов'язки, а також не навів підстав для висновку, що він був безпосереднім учасником спірних у третейській справі правовідносин.

Натомість заявник зазначив, що оскаржуване рішення фактично перешкоджає його легітимним прагненням та реалізації законного права отримати кошти, присуджені до стягнення з відповідача згідно з рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 30.07.2021 у справі № 134/2020. На його думку, позивач і відповідач, звертаючись до третейського суду, переслідували єдину протиправну мету – перешкодити заявнику як кредитору відповідача у майбутньому виконати зазначене рішення арбітражного суду у справі № 134/2020 щодо стягнення з відповідача заборгованості, а договори відступлення права вимоги та договір поруки, на які позивач посилається в оскаржуваному рішенні, мають ознаки фродакторних правочинів.

КГС ВС відхилив наведені аргументи заявника, оскільки вони засновані на припущенні та, по суті, зводяться до того, що оскаржуване рішення третейського суду може опосередковано вплинути на права, інтереси та обов'язки заявника, але не доводять безпосереднього вирішення цим рішенням питання про його права, інтереси та/або обов'язки.

У зв'язку з наведеним колегія суддів вважала безпідставними викладені в апеляційній скарзі доводи про недослідження судом першої інстанції наявності підстави для скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Юридичній корпорації "Принцип" від 26.02.2021 у третейській справі № СЗ-02-01/2021, передбаченої пунктом 2 частини другої статті 350 ГПК України та пунктом 2 частини третьої статті 51 Закону, оскільки можливість оскарження рішення третейського суду особою, яка не брала участі у справі, залежить від наявності у такої особи прав та обов'язків, пов'язаних і предметом третейського розгляду. Проте заявник не довів, що він є суб'єктом оскарження щодо зазначеного рішення в розумінні частини першої статті 346 названого Кодексу.

Водночас КГС ВС погодився з доводами заявника про порушення судом першої інстанції вимог частин четвертої, шостої статті 349 ГПК України при постановленні оскаржуваної ухвали про закриття провадження за заявою на підставі пункту 3 частини першої статті 264 ГПК України.

Застосувавши зазначену норму, яка передбачає закриття апеляційного провадження у відповідному випадку, Північний апеляційний господарський суд залишив поза увагою, що відповідно до частини другої статті 24 і частини п'ятої статті 349 ГПК України під час розгляду справи щодо оскарження рішень третейських судів апеляційний господарський суд діє як суд першої інстанції та здійснює такий розгляд за правилами, встановленими для розгляду справи судом першої інстанції з особливостями, встановленими розділом VII зазначеного Кодексу. Отже, у Північного апеляційного господарського суду були відсутні правові підстави під час розгляду заяви для вчинення процесуальної дії, передбаченої статтею 264 ГПК України, що розташована у главі 1 "Апеляційне провадження" цього Кодексу.

Зважаючи на викладене, КГС ВС дійшов висновку, що суд першої інстанції під час розгляду заяви припустився порушень норм процесуального права, які призвели до постановлення помилкової ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.11.2021 у справі № 873/194/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101424070>.

2. Щодо видачі наказів на примусове виконання рішень третейських судів (застосування положень статей 352–356 ГПК України, статті 56 Закону України "Про третейські суди")

Якщо незалежно від результату розгляду іншої справи суд має достатньо правових підстав для розгляду заяви позивача про видачу наказу на виконання рішення третейського суду, то сама по собі взаємопов'язаність цих двох справ не свідчить про неможливість розгляду зазначеної заяви до прийняття рішення в іншій справі, а тому підстави для зупинення провадження у справі відсутні

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "Кернел-Трейд" на ухвалу Східного апеляційного господарського суду від 02.06.2021 у справі № 875/3300/20 за заявою ТОВ "Кернел-Трейд" про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 23.11.2020 у третейській справі № 1-304 за позовом ТОВ "Кернел-Трейд" до ТОВ "Агротон-С" про зобов'язання виконати умови договору поставки від 22.06.2020 та стягнення штрафних санкцій і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації «Український правовий союз» від 23.11.2020 у справі №1/304 позовні вимоги ТОВ «Кернел-Трейд» задоволено повністю.

У зв'язку з цим ТОВ "Кернел-Трейд" звернулося до Східного апеляційного господарського суду із заявою про видачу наказу на примусове виконання зазначеного рішення.

У подальшому на адресу Східного апеляційного господарського суду надійшла заява ТОВ "Агротон-С" про його скасування.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 12.01.2021 у справі № 875/3300/20 заяву ТОВ "Агротон-С" залишено без задоволення, а рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 23.11.2020 – без змін.

Постановою КГС ВС від 18.03.2021 зазначену ухвалу апеляційного господарського суду залишено без змін.

28.05.2021 на електронну адресу Східного апеляційного господарського суду надійшло клопотання року ТОВ "Агротон-С" від 28.05.2021 про зупинення провадження у справі № 875/3300/20 до закінчення розгляду Харківським окружним адміністративним судом справи № 520/4113/21 за позовом ТОВ Агрофірма "Хоружівка", третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача, – ТОВ "Агротон-С" до Північно-східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції, треті особи на стороні відповідача, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, – Всеукраїнська громадська організація "Український правовий союз", Постійно діючий третейський суд при Всеукраїнській

громадській організації "Український правовий союз" про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити певні дії та набрання законної сили рішенням у справі № 520/4113/21.

Крім того, 28.05.2021 на електронну адресу Східного апеляційного господарського суду надійшло клопотання ТОВ "Агротон-С" від 28.05.2021 про зупинення провадження у справі № 875/3300/20 до закінчення розгляду Північним апеляційним господарським судом справи № 910/3828/21 за позовом ТОВ "Агротон-С" до ТОВ "Кернел-Трейд" про визнання недійсним договору поставки від 22.06.2020 та набрання законної сили судовим рішенням у справі № 910/3828/21.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 02.06.2021 задоволено клопотання ТОВ "Агротон-С", зупинено провадження у справі № 875/3300/20 до закінчення розгляду та набрання законної сили судовими рішеннями у справах № 520/4113/21 та № 910/3828/21.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, ТОВ "Кернел-Трейд" звернулося до КГС ВС з апеляційною скаргою, в якій просило ухвалу скасувати, а справу направити для продовження розгляду до Східного апеляційного господарського суду.

ОЦІНКА СУДУ

Скасовуючи ухвалу та направляючи справу для продовження розгляду до Східного апеляційного господарського суду, КГС ВС зазначив таке.

Порядок та умови зупинення провадження у справі врегульовано нормами статей 227, 228 ГПК України, в яких наведено вичерпний перелік підстав, за яких суд, відповідно, зобов'язаний та має право зупинити провадження у справі.

За змістом пункту 5 частини першої статті 227 ГПК України господарський суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у випадку об'єктивної неможливості розгляду цієї справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного провадження, адміністративного, цивільного, господарського чи кримінального судочинства, – до набрання законної сили судовим рішенням в іншій справі.

Згідно з пунктом 4 частини першої статті 229 ГПК України провадження у справі зупиняється у випадку, встановленому пунктом 5 частини першої статті 227 цього Кодексу, – до набрання законної сили судовим рішенням, від якого залежить вирішення справи.

У разі зупинення провадження у справі на підставі пункту 5 частини першої статті 227 ГПК України за вимогами статті 234 ГПК України у мотивувальній частині ухвали повинно бути зазначено, зокрема, обґрунтування висновків, яких дійшов суд при постановленні ухвали (висновок, викладений у постанові КГС ВС від 08.07.2019 у справі № 904/4233/18).

Метою зупинення провадження у справі до розгляду іншої справи є виявлення обставин, підстав, фактів тощо, які не можуть бути з'ясовані та встановлені у цьому процесі, проте які мають значення для справи, провадження у якій зупинено. Для вирішення питання про зупинення провадження у справі господарський суд

у кожному випадку повинен з'ясувати, чим обумовлюється неможливість розгляду справи.

Для вирішення питання про зупинення провадження у справі господарський суд у кожному конкретному випадку зобов'язаний з'ясувати: 1) як пов'язана справа, яка розглядається господарським судом, зі справою, що розглядається іншим судом; 2) чим обумовлюється неможливість розгляду справи (аналогічний висновок викладено в постановках КГС ВС від 10.09.2019 у справі № 922/1962/17, від 17.12.2019 у справі № 917/131/19).

Однак всупереч наведеному Східний апеляційний господарський суд в оскаржуваній ухвалі не навів належних мотивів та доводів щодо об'єктивної неможливості розгляду в цій справі заяви позивача про видачу наказу на виконання рішення третейського суду до вирішення справ № 910/3828/21 та № 520/4113/21.

Так, зупиняючи апеляційне провадження у цій справі до набрання законної сили судовим рішенням у справі № 910/3828/21, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що у разі якщо за результатами розгляду наведеної справи, в якій предметом судового розгляду є питання визнання недійсним договору поставки від 22.06.2020, третейське застереження буде визнано недійсним, це стане підставою для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду відповідно до пункту 5 частини першої статті 355 ГПК України.

Водночас Східний апеляційний господарський суд залишив поза увагою те, що наведена ТОВ "Агротон-С" обставина не є безумовною підставою для зупинення провадження у цій справі.

Відповідно до частини четвертої статті 354 ГПК України якщо до господарського суду надійшла заява про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду, а в його провадженні чи в провадженні іншого суду є заява про оскарження і скасування цього рішення третейського суду, господарський суд на підставі статті 227 цього Кодексу зупиняє провадження за заявою про видачу наказу до набрання законної сили ухвалою суду, якою задоволено або відмовлено в задоволенні заяви про скасування оскарженого рішення третейського суду.

Проте, як убачається з наявних матеріалів справи, КГС ВС на час постановлення апеляційним господарським судом оскаржуваної ухвали у цій справі, встановлено законність рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Союз інвесторів України" від 12.03.2020 у справі № 06/20, під час розгляду якого надавалася оцінка спірного договору поставки від 22.06.2020, а також зафіксованого в ньому третейського застереження.

Крім того, як свідчили відомості Єдиного державного реєстру судових рішень, станом на 02.06.2021 (день постановлення оскаржуваної ухвали) ухвалою Господарського суду міста Києва від 28.04.2021 позов ТОВ "Агротон-С" про визнання недійсним договору поставки від 22.06.2020 у справі № 910/2838/21 залишено без розгляду, ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 20.05.2021 апеляційну скаргу ТОВ "Агротон-С" на зазначену ухвалу було залишено без руху.

Суд неодноразово наголошував, що це роль національних судів – організувати судові провадження таким чином, щоб вони були без затримок та ефективними (рішення ЄСПЛ у справі "Шульга проти України").

КГС ВС зазначив, що сама по собі взаємопов'язаність двох справ ще не свідчить про неможливість розгляду цієї справи до прийняття рішення в іншій справі, оскільки незалежно від результату розгляду справи № 910/3828/21 апеляційний господарський суд мав достатньо правових підстав для розгляду заяви позивача про видачу наказу на виконання рішення третейського суду у справі № 875/3300/20.

Натомість необґрунтоване зупинення провадження у справі призводить до затягування строків її розгляду і перебування в стані невизначеності учасників процесу, що свідчить про порушення положень частини першої статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що покладає на національні суди обов'язок здійснити швидкий та ефективний розгляд справ упродовж розумного строку.

З огляду на викладене Східний апеляційний господарський суд дійшов помилкового висновку щодо наявності підстав для зупинення провадження у справі № 875/3300/20 до закінчення розгляду та набрання законної сили судовим рішенням у справі № 910/3828/21.

Так само помилковим було визнано висновок Східного апеляційного господарського суду щодо наявності підстав для зупинення провадження у цій справі до закінчення розгляду та набрання законної сили судовим рішенням у справі № 520/4113/21.

Предметом судового розгляду у справі № 520/4113/21 було питання щодо наявності/відсутності (втрати) всеукраїнського статусу в об'єднання Всеукраїнська громадська організація "Український правовий союз".

Водночас КГС ВС зазначив, що з урахуванням обставин надання оцінки статусу об'єднання Всеукраїнська громадська організація "Український правовий союз" під час розгляду заяви ТзОВ "Агротон-С" про скасування рішення третейського суду, розумності строків розгляду справи, а також факту залишення ухвалою Харківського окружного суду від 08.04.2021 позову ТОВ "Агротон-С" у справі № 520/4113/21 без розгляду (станом на день постановлення оскаржуваної ухвали) наведене не є безумовною підставою для зупинення провадження у справі.

Ураховуючи наведене, колегія суддів КГС ВС встановила, що суд апеляційної інстанції дійшов помилкового висновку про зупинення провадження у цій справі до закінчення розгляду та набрання законної сили судовими рішеннями у справах № 910/3828/21 та № 520/4113/21.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2021 у справі № 875/3300/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98560740>.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові КГС ВС від 31.08.2021 у справі № 875/3302/20.

Приписи частини четвертої статті 354 ГПК України обумовлюють обов'язкове зупинення судом провадження у справі за заявою про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду саме обставиною надходження такої заяви після відкриття судом провадження за заявою про скасування відповідного рішення третейського суду

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ПП "Агрофірма Кладьківка" на ухвалу Східного апеляційного господарського суду від 14.07.2021 у справі № 875/1860/21 за заявою ТОВ «Кернел-Трейд» про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 11.06.2021 у третейській справі № 1/308 за позовом ТОВ "Кернел-Трейд" до ПП "Агрофірма Кладьківка" про зобов'язання виконання умов договору поставки та стягнення штрафних санкцій і за зустрічним позовом ПП "Агрофірма Кладьківка" до ТОВ "Кернел-Трейд" про визнання недійсним договору поставки.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 11.06.2021 у справі №1/308 позовні вимоги ТОВ "Кернел-Трейд" задоволено повністю. У задоволенні зустрічного позову ПП "Агрофірма "Кладьківка" відмовлено.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 14.07.2021 задоволено заяву ТОВ "Кернел-Трейд" від 17.06.2021 про видачу наказу на примусове виконання зазначеного рішення.

Не погоджуючись з ухвалою апеляційного господарського суду, ПП "Агрофірма Кладьківка" подало апеляційну скаргу до КГС ВС, у якій просило зазначену ухвалу скасувати, у задоволенні заяви ТОВ "Кернел-Трейд" – відмовити.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Відповідно до частини четвертої статті 354 ГПК України, якщо до господарського суду надійшла заява про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду, а в його провадженні чи в провадженні іншого суду є заява про оскарження і скасування цього рішення третейського суду, господарський суд на підставі статті 227 цього Кодексу зупиняє провадження по заяві про видачу наказу до набрання законної сили ухвалою суду, якою задоволено або відмовлено в задоволенні заяви про скасування оскарженого рішення третейського суду.

Суд зобов'язаний зупинити провадження у справі, зокрема, у випадку об'єктивної неможливості розгляду цієї справи до вирішення іншої справи, що розглядається в порядку конституційного провадження, адміністративного, цивільного, господарського чи кримінального судочинства, – до набрання законної сили судовим рішенням в іншій справі; суд не може посилатися на об'єктивну

неможливість розгляду справи у випадку, коли зібрані докази дозволяють встановити та оцінити обставини (факти), які є предметом судового розгляду (пункт 5 частини першої статті 227 ГПК України).

Під неможливістю розгляду зазначеної справи слід розуміти неможливість господарського суду самостійно встановити обставини, які встановлюються іншим судом в іншій справі (див. *mutatis mutandis* висновок, викладений в постановках КГС ВС від 17.04.2019 у справі № 910/23396/16 та від 20.12.2019 у справі № 910/759/19).

Частиною п'ятою статті 354 ГПК України передбачено, що до постановлення ухвали по суті поданої заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду будь-яка сторона третейського розгляду в установлені законом порядку та строки має право звернутися до суду із заявою про скасування цього ж рішення та просити розглянути її спільно із заявою про надання дозволу на виконання цього рішення в одному провадженні.

Отже, приписи частини четвертої статті 354 ГПК України обумовлюють обов'язкове зупинення судом провадження у справі за заявою про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду саме обставиною надходження такої заяви після відкриття судом провадження за заявою про скасування відповідного рішення третейського суду.

В інших випадках для забезпечення повноти судового розгляду та гарантій захисту прав особи, яка ініціює скасування рішення третейського суду після відкриття судом провадження у справі за заявою про видачу наказу на примусове виконання такого рішення, можуть застосовуватися зазначені приписи частини п'ятої статті 354 ГПК України щодо можливості за відповідним клопотанням спільного розгляду заяви про скасування рішення третейського суду із заявою про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду в одному провадженні.

Як правильно встановив апеляційний господарський суд, відповідачем за первісним позовом не надано доказів, які в розумінні статті 354 ГПК України можуть бути підставою для зупинення провадження у справі № 875/1860/21, а саме, ПП "Агрофірма "Кладьківка" не надано доказів звернення із заявою про оскарження рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 11.06.2021 у справі № 1/308.

КГС ВС відхилив доводи апеляційної скарги про позбавлення апеляційним господарським судом відповідача за первісним позовом можливості подання заяви про оскарження рішення третейського суду через призначення справи до розгляду на 07.07.2021, оскільки розгляд справи фактично відбувся 14.07.2021. Крім того, колегія суддів зазначила, що під час розгляду справи було враховано відзив відповідача за первісним позовом, а отже, подання відповідної заяви до прийняття оскаржуваної ухвали судом апеляційної інстанції залежало виключно від волевиявлення ПП "Агрофірма "Кладьківка".

Тож КГС ВС відхилив доводи скаржника щодо порушення Східним апеляційним господарським судом приписів статті 354 ГПК України як такі, що не спростовують

висновків суду про відхилення клопотання відповідача про зупинення провадження у справі, а апеляційну скаргу в цій частині суд касаційної інстанції визнав необґрунтованою.

Ураховуючи наведене, оскільки скаржником не доведено наявності підстав для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду згідно з положеннями статті 355 ГПК України та статті 56 Закону, як і не встановлено таких підстав судом першої інстанції та КГС ВС, колегія суддів апеляційної інстанції погодилася з висновками Східного апеляційного господарського суду про задоволення заяви ТОВ "Кернел-Трейд" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду від 11.06.2021 у третейській справі № 1/308.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 27.10.2021 у справі № 875/1860/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100956737>.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові КГС ВС від 25.03.2021 у справі № 873/148/20, від 15.07.2021 у справі № 875/3300/20, від 31.08.2021 у справі № 875/3302/20 .

3. Щодо застосування положень статей 6, 12 Закону України "Про третейські суди"

Обмеження щодо розгляду справ третейськими судами, передбачене пунктом 6 частини першої статті 6 Закону України "Про третейські суди", не стосується державних підприємств

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України на ухвалу Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020 у справі № 872/15/20 за заявою ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 у третейській справі № 41/2020 за позовом ТОВ "Кворум-Нафта" до ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" про стягнення заборгованості в розмірі 169 485,95 грн. За результатами розгляду прийнято постанову, в якій зазначено таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 у справі № 41/2020 позов задоволено.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням, ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" звернулося до Південно-західного апеляційного господарського суду із заявою про скасування рішення названого третейського суду, в якій, посилаючись на порушення судом норм процесуального права та неправильне застосування норм матеріального права, просило постановити ухвалу про повне скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 у справі № 41/2020.

Ухвалою Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020 у справі № 872/15/20 у задоволенні зазначеної заяви ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" відмовлено.

Рішення Постійно діючого третейського суду при Миколаївській професійній асоціації "Третейське управління правовими конфліктами" від 29.09.2020 у третейській справі № 41/2020 залишено без змін.

Не погоджуючись з ухвалою Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020, ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України звернулось з апеляційною скаргою до КГС ВС з вимогою її скасувати та ухвалити нове судове рішення у відповідній частині.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Перелік підстав, з яких може бути оскаржене та скасоване рішення третейського суду, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає, у зв'язку

з чим заявнику в разі звернення до компетентного суду з відповідною заявою необхідно довести їх наявність.

Частиною першою статті 5 Закону встановлено, що юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону.

Відповідно до абзацу четвертого частини першої статті 2 Закону третейська угода – це угода сторін про передачу спору на вирішення третейським судом.

Частинами першою, четвертою – шостою статті 12 Закону передбачено, що третейська угода може бути укладена у вигляді третейського застереження в договорі, контракті або у вигляді окремої письмової угоди. Третейська угода укладається у письмовій формі. Третейська угода вважається укладеною, якщо вона підписана сторонами чи укладена шляхом обміну листами, повідомленнями по телетайпу, телеграфу або з використанням засобів електронного чи іншого зв'язку, що забезпечує фіксацію такої угоди, або шляхом направлення відзиву на позов, в якому одна із сторін підтверджує наявність угоди, а інша сторона проти цього не заперечує. Третейська угода має містити відомості про найменування сторін та їх місцезнаходження, предмет спору, місце і дату укладання угоди. Посилання у договорі, контракті на документ, який містить умову про третейський розгляд спору, є третейською угодою за умови, що договір укладений у письмовій формі і це посилання є таким, що робить третейську угоду частиною договору.

Згідно з пунктом 6 частини першої статті 6 Закону третейські суди в порядку, передбаченому цим Законом, можуть розглядати будь-які справи, що виникають із цивільних та господарських правовідносин, за винятком справ, однією із сторін в яких є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт під час здійснення ним владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень, державна установа чи організація, казенне підприємство.

Як встановлено судом та вбачається з пункту 1.1 наявного в матеріалах третейської справи Статуту відповідача в редакції 2019 року, ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" має назву "Державне підприємство "Дослідне господарство "Зорі над Бугом" Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України".

Отже, колегія суддів погодилася з висновком суду про те, що в цьому випадку відповідач у третейській справі не є ані державною установою, ані державною організацією, а обмеження щодо розгляду справ третейськими судами, яке передбачене пунктом 6 частини першої статті 6 Закону, не стосується державних підприємств.

З огляду на зазначене КГС ВС дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення апеляційної скарги ДП "Дослідне господарство "Зорі над Бугом"

Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України та залишив без змін ухвалу Південно-західного апеляційного господарського суду від 10.11.2020 у справі № 872/15/20.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.03.2021 у справі № 872/15/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95615630>.

Господарський суд має тлумачити будь-які неточності в тексті арбітражної угоди та розглядати сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності на користь її дійсності, чинності та виконуваності, забезпечуючи принцип автономності арбітражної угоди

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ПрАТ "Краснодонвугілля" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 12.01.2021 у справі за заявою ТОВ "Компанія Промексперт" до ПрАТ "Краснодонвугілля" про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.01.2020 у третейській справі № 14/28К-17 за позовом ТОВ "Компанія Промексперт" до ПрАТ "Краснодонвугілля" про стягнення 302 940,54 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.01.2020 позов задоволено у повному обсязі.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 12.01.2021 заяву ТОВ "Компанія Промексперт" про видачу виконавчого документа на примусове виконання зазначеного рішення задоволено.

Не погоджуючись з ухвалою апеляційного господарського суду, ПрАТ "Краснодонвугілля" звернулося до КГС ВС з апеляційною скаргю, в якій просило оскаржувану ухвалу скасувати, у задоволенні заяви ТОВ "Компанія Промексперт" – відмовити. Скаржник зазначав про неправильне застосування Північним апеляційним господарським судом норм матеріального та порушення норм процесуального права, зокрема, про розгляд третейським судом справи поза межами викладеного в пункті 6.2 договору від 12.09.2016 третейського застереження, яке на час розгляду цієї справи було недійсним з огляду на припинення дії зазначеного договору.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Як убачається з матеріалів справи, у пункті 6.2 договору від 12.09.2016 сторони узгодили: якщо спори та розбіжності, які виникли у зв'язку з виконанням зазначеного договору або стосуються його укладення, зміни, порушення умов, недійсності,

не будуть врегульовані шляхом переговорів, їх розгляд здійснюється в Постійно діючому регіональному третейському суді України при Асоціації "Регіональна правова група" у відповідності до Регламенту цього суду.

Отже, сторони уклали третейську угоду у формі третейського застереження в договорі про передачу будь-якого спору, що виникне на підставі зазначеного договору, на розгляд Постійно діючому регіональному третейському суду України при Асоціації "Регіональна правова група".

У пункті 9.1 договору від 12.09.2016 сторони узгодили, що строк його дії – з моменту підписання до 31.12.2016 або до повного виконання сторонами своїх обов'язків за договором.

КГС ВС звернув увагу, що договір є обов'язковим для виконання сторонами (стаття 629 ЦК України).

У частинах першій, четвертій статті 631 ЦК України передбачено, що строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.

Відповідно до частини третьої статті 22 ГПК України будь-які неточності в тексті угоди про передачу спору на вирішення до третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та (або) сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності повинні тлумачитися судом на користь її дійсності, чинності та виконуваності.

ВП ВС у постанові від 28.08.2018 у справі № 906/493/16 дійшла висновку про те, що господарський суд має тлумачити будь-які неточності в тексті арбітражної угоди та розглядати сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності на користь її дійсності, чинності та виконуваності, забезпечуючи принцип автономності арбітражної угоди.

Окрім того, предметом третейської угоди може бути не лише спір, який існує на момент укладення такої угоди, а й будь-які спори, які виникатимуть між сторонами договору в майбутньому та передбачені третейською угодою. Аналогічний висновок викладено в постанові КГС ВС від 04.10.2018 у справі № 910/8961/17.

Отже, з моменту укладання договору між сторонами діє третейське застереження, що визначає певний порядок розгляду спорів, які впливають з договору між сторонами, а припинення дії договору не припиняє зобов'язання щодо повної оплати за цим договором та дії третейського застереження, не позбавляє сторони права на звернення до третейського суду з питань, обумовлених таким третейським застереженням. Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 12.08.2019 у справі № 876/7/19, від 19.05.2020 у справі № 873/94/19, від 21.09.2020 у справі № 873/58/20, від 30.09.2020 у справі № 873/64/20.

Ураховуючи наведене, колегія суддів погодилася з висновком апеляційного господарського суду, що закінчення строку дії договору не припиняє зобов'язання

сторін, а відповідні спори, розбіжності, вимоги або претензії, що виникають на підставі зазначеного договору, підлягають розгляду у відповідному третейському суді.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/85/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95615704>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановах КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/86/20, від 25.05.2021 у справі № 876/21/21, від 10.06.2021 у справі № 873/63/20, від 10.06.2021 у справі № 873/13/21, від 15.07.2021 у справі № 876/20/21, від 20.07.2021 у справі № 873/11/21, від 03.08.2021 у справі № 870/30/21, від 31.08.2021 у справі № 870/31/21.

Установлення обставин укладення третейської угоди, її дійсності та змісту передую розгляду господарським судом вимог про скасування рішення третейського суду, а також вирішенню питання про наявність підстав для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу АТ КБ "Приватбанк" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 14.01.2021 у справі № 876/79/20 за заявою ОСОБА_1 про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський союз" у третейській справі № 138/2020 за позовом АТ КБ "Приватбанк" до ФГ "Украгро-Уржай", ОСОБА_1 про стягнення 328 414,60 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський союз" від 27.08.2020 позов задоволено повністю, стягнуто солідарно з ФГ "Украгро-Урожай" та ОСОБА_1 на користь АТ КБ "Приватбанк" заборгованість за договором і суму третейського збору за подання позовної заяви.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням, ОСОБА_1 звернулася до Центрального апеляційного господарського суду із заявою про його скасування, в якій, зокрема, було зазначено про неповне дослідження обставин справи третейським судом, оскільки, на думку заявника, було встановлено лише факт укладення третейської угоди між АТ КБ "Приватбанк" та ФГ "Украгро-Урожай", натомість у підписаному між ОСОБА_1 та АТ КБ "Приватбанк" договорі поруки третейське застереження було відсутнє, умови зазначеного договору поруки не містили угоди сторін про передачу спору на вирішення третейським судом, окремої третейської угоди чи застереження між заявником та банком укладено не було.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 14.01.2021 заяву ОСОБА_1 про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 27.08.2020 задоволено, в задоволенні позову в частині солідарного стягнення з ОСОБА_1 на користь АТ КБ "Приватбанк" заборгованості за договором в розмірі 328 414,60 грн відмовлено.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою апеляційного господарського суду, АТ КБ "Приватбанк" звернулося з апеляційною скаргою до КГС ВС, в якій просило її скасувати та постановити нову, якою в задоволенні заяви про скасування рішення третейського суду відмовити в повному обсязі.

ОЦІНКА СУДУ

Змінивши ухвалу апеляційного господарського суду, виключивши з резолютивної частини абзац щодо відмови у задоволенні позову в частині солідарного стягнення з ОСОБА_1 заборгованості, КГС ВС зазначив таке.

Юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону (частина перша статті 5 Закону).

Відповідно до абзацу четвертого частини першої статті 2 Закону третейська угода – це угода сторін про передачу спору на вирішення третейським судом.

Частинами першою, четвертою – шостою статті 12 Закону передбачено, що третейська угода може бути укладена у вигляді третейського застереження в договорі, контракті або у вигляді окремої письмової угоди. Третейська угода укладається у письмовій формі. Третейська угода вважається укладеною, якщо вона підписана сторонами чи укладена шляхом обміну листами, повідомленнями по телетайпу, телеграфу або з використанням засобів електронного чи іншого зв'язку, що забезпечує фіксацію такої угоди, або шляхом направлення відзиву на позов, в якому одна із сторін підтверджує наявність угоди, а інша сторона проти цього не заперечує. Третейська угода має містити відомості про найменування сторін та їх місцезнаходження, предмет спору, місце і дату укладання угоди. Посилання у договорі, контракті на документ, який містить умову про третейський розгляд спору, є третейською угодою за умови, що договір укладений у письмовій формі і це посилання є таким, що робить третейську угоду частиною договору.

Колегія суддів звернула увагу на те, що встановлення обставин укладення третейської угоди, її дійсності та змісту в необхідних обсягах передуює вирішенню господарським судом вимог про скасування рішення третейського суду і питання про наявність підстав для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду відповідно до статті 355 ГПК України, статті 56 Закону.

Аналогічна правова позиція наведена в постанові КГС ВС від 18.11.2020 у справі № 876/32/20.

Судом першої інстанції було встановлено, що оскаржуване рішення третейського суду прийнято у спорі, що виник з підстав невиконання відповідачем-1 ФГ "Украгро-Урожай" своїх зобов'язань щодо погашення кредиту перед АТ КБ "Приватбанк" та підтвердженої заборгованості за кредитом.

Позивач АТ КБ "Приватбанк" обґрунтовував позовні вимоги наявністю укладеного договору банківського обслуговування, факту виконання позивачем зобов'язань за договором у вигляді надання кредитного ліміту в розмірі

300 000,00 грн, непогашення кредиту з боку ФГ "Украгро-Урожай", а також наявністю укладеного між ОСОБА_1 та АТ КБ "Приватбанк" договору поруки, умовами якого було надання поруки ОСОБА_1 за виконання зобов'язань ФГ "Украгро-Урожай".

З огляду на те, що зазначений договір поруки не містив третейського застереження про передачу спору в разі його виникнення на вирішення третейським судом, а доказів укладення між сторонами третейської угоди як окремого документа не надано, суд першої інстанції дійшов висновку, що спір між банком і поручителем про стягнення заборгованості за договором банківського обслуговування не підвідомчий третейському суду.

Колегія суддів КГС ВС зазначила, що наявність між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам Закону, є першочерговою, обов'язковою та безумовною підставою для віднесення справи до підвідомчості третейських судів, а відсутність такої угоди між сторонами спору, як і непідтвердження її укладення, унеможлиблює розгляду такого спору третейським судом, тобто засвідчує непідвідомчість справи цьому суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.04.2021 у справі № 876/79/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96342428>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановах КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/59/20, від 13.07.2021 у справі № 876/33/21, від 31.08.2021 у справі № 876/47/20, від 30.09.2021 у справі № 873/96/21, від 05.10.2021 у справі № 876/79/20, від 05.10.2021 у справі № 876/24/20, від 06.10.2021 у справі № 876/55/21, від 12.10.2021 у справі № 873/117/21.

Недослідження третейським судом під час вирішення спору оригіналу додаткової угоди, що містить, за твердженням позивача, третейське застереження, ненадання позивачем на вимогу господарського суду її оригіналу за відсутності поважних причин, свідчать про неузгодження сторонами передачі спору на розгляд третейського суду в порядку, встановленому статтею 12 Закону

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "Леон Плюс" на ухвалу Північного апеляційного господарського суду від 23.02.2021 у справі № 873/131/20 за заявою ТОВ "Екстеріор Груп" про скасування рішення Черкаського обласного постійно діючого третейського суду при корпорації "Радник" від 31.07.2020 у третейській справі № 01/36-2020 за позовом ТОВ "Леон Плюс" до ТОВ "Екстеріор Груп" про стягнення заборгованості і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Черкаського обласного постійно діючого третейського суду при Корпорації «Радник» від 31.07.2020 позов задоволено повністю. Присуджено до стягнення з ТОВ "Екстеріор Груп" заборгованість за договором оренди приміщення у розмірі 1 317 500,00 грн. Присуджено до стягнення солідарно з ТОВ "Екстеріор Груп" на користь ТОВ "Леон Плюс" третейський збір у сумі 8 087,50 грн.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 23.02.2021 заяву відповідача про скасування рішення третейського суду задоволено. Зокрема,

апеляційний господарський суд дійшов висновку про те, що рішення було прийняте у спорі, не підвідомчому третейському суду, оскільки третейську угоду між сторонами у письмовій формі, як цього вимагає Закон, укладено не було, а третейський суд, здійснюючи розгляд справи, всупереч вимогам Закону не витребував, не досліджував та не надавав оцінки оригіналу договору, додаткової угоди та актам приймання-передачі майна.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, ТОВ "Леон Плюс" подало апеляційну скаргу до КГС ВС з вимогою її скасувати, а рішення третейського суду залишити без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Визначення порядку та умов передачі спору на рішення третейського суду врегульовано положеннями Закону, відповідно до статті 5 якого юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону. Спір може бути переданий на вирішення третейського суду до прийняття компетентним судом рішення у спорі між тими ж сторонами, з того ж предмета і з тих самих підстав.

Порядок узгодження сторонами передачі спору на розгляд третейського суду встановлений статтею 12 Закону.

Ураховуючи, що суд першої інстанції встановив обставини прийняття третейським судом рішення у справі за спором між сторонами про стягнення заборгованості з орендної плати за договором за відсутності доказів узгодження в договорі або в будь-якому іншому порядку, встановленому статтею 12 Закону, передачі спору за договором на розгляд третейського суду, КГС ВС погодився з висновками суду в оскаржуваному рішенні про доведення відповідачем існування у спірних правовідносинах передбаченої законом підстави для скасування рішення третейського суду згідно з пунктом 1 частини другої статті 350 ГПК України та пунктом 1 частини третьої статті 51 Закону.

КГС ВС зазначив, що суди у цій справі встановили відсутність у матеріалах третейської справи відомостей про витребування третейським судом у позивача чи відповідача оригіналів долучених до позовної заяви документів, зокрема додаткової угоди, а також відсутність відмітки про засвідчення достовірності копій цього документа головуючим складу третейського суду шляхом проставлення на них власноручного надпису "з оригіналом звірено", як цього вимагають положення пунктів 1, 12 Регламенту, затвердженого радою директорів корпорації "Радник", зі змінами від 16.11.2015, яким у своїй діяльності керується третейський суд.

Приписами частини другої статті 42 ГПК України передбачено, що учасники справи зобов'язані, зокрема: сприяти своєчасному, всебічному, повному

та об'єктивному встановленню всіх обставин справи; подавати усі наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом, не приховувати докази.

За приписами частини шостої статті 91 ГПК України якщо подано копію (електронну копію) письмового доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал письмового доказу.

Якщо оригінал письмового доказу не поданий, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (електронної копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги.

Зважаючи на наведені норми і встановлені процесуальним Законом на засадах змагальності порядок розподілу між сторонами обов'язків щодо доказування у межах здійснення судочинства у господарських судах та межі прав суду у збиранні доказів, враховуючи встановлені судом першої інстанції обставини заперечення відповідачем події та обставин укладення додаткової угоди, що містить, за твердженням позивача, третейське застереження щодо передачі спору за договором на вирішення третейського суду, недослідження третейським судом під час вирішення спору з прийняттям оскаржуваного рішення оригіналу додаткової угоди, ненадання позивачем на вимогу господарського суду у цій справі оригіналу додаткової угоди за відсутності поважних причин, КГС ВС погодився з висновком суду першої інстанції про неукладення сторонами додаткової угоди та, відповідно, відсутність обставин узгодження сторонами в порядку, встановленому статтею 12 Закону, передачі спору за договором на розгляд третейського суду, що не спростовано позивачем в визначеному Законом порядку на стадії апеляційного провадження у цій справі.

Подібна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 17.07.2018 року у справі № 915/1145/17, від 18.06.2019 у справі № 920/330/18 та від 07.08.2019 у справі № 925/2151/14.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.04.2021 у справі № 873/131/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96628682>.

Наявність між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам Закону, є першочерговою, обов'язковою та безумовною підставою для віднесення справи до підвідомчості третейських судів, а відсутність такої угоди між сторонами спору, як і непідтвердження її укладення, унеможлиблює розгляд спору третейським судом, тобто свідчить про непідвідомчість справи цьому суду

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу АТ КБ "Приватбанк" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 26.11.2020 у справі № 876/59/20 за заявою ТОВ "Богатир" та ОСОБА_1 про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 19.06.2020

у третейській справі № 78/2020 за позовом АТ КБ "Приватбанк" до ТОВ "Богатир" та ОСОБА_1 про стягнення 680 794,96 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 19.06.2020 у третейській справі № 78/2020 позовні вимоги задоволено та стягнуто солідарно з ТОВ "Богатир" та ОСОБА_1 на користь АТ КБ "Приватбанк" заборгованість за договором банківського обслуговування від 02.03.2011 у розмірі 680 794,96 грн.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням, ТОВ "Богатир" та ОСОБА_1 звернулися до апеляційного господарського суду із заявою про його скасування.

Для обґрунтування доводів, зокрема, було зазначено, що справа, у якій прийнято рішення, не підвідомча третейському суду відповідно до закону, оскільки між сторонами не було укладено третейської угоди.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 26.11.2020 заяву ТОВ "Богатир" та ОСОБА_1 задоволено, зазначене рішення третейського суду скасовано.

Не погоджуючись з ухвалою апеляційного господарського суду, АТ КБ "Приватбанк" звернувся до КГС ВС з апеляційною скаргою.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Відповідно до частини другої статті 1 Закону до третейського суду за угодою сторін може бути переданий будь-який спір, що виникає з цивільних та господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом.

Юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону (частина перша статті 5 Закону).

Частинами першою, четвертою – шостою статті 12 Закону передбачено, що третейська угода може бути укладена у вигляді третейського застереження в договорі, контракті або у вигляді окремої письмової угоди. Третейська угода укладається у письмовій формі. Третейська угода вважається укладеною, якщо вона підписана сторонами чи укладена шляхом обміну листами, повідомленнями по телетайпу, телеграфу або з використанням засобів електронного чи іншого зв'язку, що забезпечує фіксацію такої угоди, або шляхом направлення відзиву на позов, в якому одна із сторін підтверджує наявність угоди, а інша сторона проти цього не заперечує. Третейська угода має містити відомості про найменування сторін та їх місцезнаходження, предмет спору, місце і дату укладання угоди. Посилання у договорі, контракті на документ, який містить умову про третейський розгляд спору, є третейською угодою за умови, що договір укладений у письмовій формі і це посилання є таким, що робить третейську угоду частиною договору.

З матеріалів справи вбачається, що ТОВ "Богатир" заявою від 02.03.2011 приєдналося до Умов та правил надання банківських послуг, Тарифів банку, які розміщені в мережі "Інтернет" на сайті <http://privatbank.ua> і разом із цією заявою складають договір банківського обслуговування від 02.03.2011, та взяло на себе зобов'язання виконувати умови договору.

Звертаючись з позовною заявою до третейського суду, АТ КБ "Приватбанк" надало витяги з Умов та правил надання банківських послуг, які, проте, не містили підпису ТОВ "Богатир".

У пункті 1.1.7.30 Умов та правил надання банківських послуг передбачено, що сторони домовилися, що всі спори, розбіжності або вимоги, які виникають з даного договору та інших договорів між Банком та Клієнтом або у зв'язку з ними, у тому числі такі, що стосуються їх виконання, порушення, припинення або визнання дійсними, недійсними, підлягають вирішенню в одному з наведених судів (за вибором сторони, яка ініціює звернення до суду): Постійно діючий третейський суд при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз", Постійно діючий третейський суд при Асоціації "Юридичні компанії України", суд загальної юрисдикції.

АТ КБ "Приватбанк", посилаючись на наведений пункт Умов та правил надання банківських послуг щодо наявності третейського застереження, звернувся з відповідним позовом до Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз".

Водночас КГС ВС звернув увагу, що матеріали справи не містять підтверджень, що саме цей витяг з Умов та правил надання банківських послуг відповідач розумів, ознайомився і погодився з ними, підписуючи заяву-анкету про приєднання до Умов та правил надання банківських послуг АТ КБ "Приватбанк", і у названому документі взагалі наведено умови, зокрема, щодо третейського застереження.

Ураховуючи наведене, КГС ВС визнав обґрунтованим висновок апеляційного господарського суду, що ця справа не підвідомча третейському суду.

Колегія суддів зазначила, що Умови та правила надання банківських послуг, що розміщені на офіційному сайті позивача (www.privatbank.ua), не можуть бути належним доказом, оскільки цей доказ повністю залежить від волевиявлення і дій однієї сторони (банку), яка може вносити відповідні зміни в умови та правила споживчого кредитування.

Наведене узгоджується з правовою позицією ВП ВС, викладеною в постанові від 03.07.2019 у справі № 342/180/17 та встановленою практикою ВС, сформульованою в постановках від 25.09.2019 у справі № 704/1023/16-ц, від 02.10.2019 у справі № 322/1220/16, від 03.12.2019 у справі № 876/42/19, від 13.08.2020 у справі № 876/68/19, від 22.10.2020 у справі № 876/46/20, від 04.11.2020 у справі № 876/49/20.

При цьому КГС ВС зауважив, що ВП ВС у постанові від 03.07.2019 у справі № 342/180/17 відступила від правового висновку Верховного Суду України, викладеного в постанові від 24.09.2014 (провадження № 6-144цс14), щодо форми кредитного договору, зазначивши, що підписання анкети-заяви про приєднання

до Умов та правил надання банківських послуг не може вважатися договором приєднання.

Крім того, судом першої інстанції встановлено, що 12.01.2015 між ОСОБА_1 та АТ КБ "Приватбанк" було укладено договір поруки, за умовами якого ОСОБА_1 поручилася перед банком за виконання ТОВ "Богатир" зобов'язань за угодами-приєднаннями. Зазначений договір поруки також не містив третейського застереження про передачу спору у разі його виникнення на вирішення третейським судом. Доказів укладення між сторонами у справі третейської угоди як окремого документа сторонами не надано.

Отже, КГС ВС дійшов висновку, що наявність між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону, є першочерговою, обов'язковою та безумовною підставою для віднесення справи до підвідомчості третейських судів, а відсутність такої угоди між сторонами спору, як і непідтвердження її укладення, унеможлиблює розгляд спору третейським судом, тобто свідчить про непідвідомчість справи цьому суду.

За таких обставин колегія суддів погодилася з висновком апеляційного господарського суду про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 19.06.2020 на підставі пункту 2 частини першої статті 350 ГПК України, оскільки рішення третейського суду прийнято у спорі, не передбаченому третейською угодою.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/59/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95433343>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 08.04.2021 у справі № 876/79/20, від 09.06.2021 у справі № 876/29/21, від 30.09.2021 у справі № 873/96/21, від 06.10.2021 у справі № 876/55/21, від 06.10.2021 у справі № 873/105/21, від 12.10.2021 у справі № 873/117/21, від 10.11.2021 у справі № 876/13/21.

Предметом третейської угоди може бути не лише спір, який існує на момент укладення такої угоди, а й будь-які спори, які виникатимуть між сторонами договору в майбутньому та передбачені третейською угодою.

З моменту укладення договору між сторонами діє третейське застереження, що визначає певний порядок розгляду спорів, які впливають з договору між сторонами. Закінчення строку дії договору не припиняє зобов'язання сторін та дії третейського застереження, а також не позбавляє сторін права на звернення до третейського суду з питань, обумовлених зазначеним третейським застереженням

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ПрАТ "Краснодонвугілля" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 24.12.2020 у справі № 876/86/20 за заявою ТОВ "Компанія Промексперт" про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення Постійно діючого регіонального третейського суду

України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.01.2020 у третейській справі № 14/29К-17 за позовом ТОВ "Компанія Промексперт" до ПрАТ "Краснодонвугілля" про стягнення заборгованості в розмірі 154 416,22 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.01.2020 позов задоволено в повному обсязі.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 24.12.2020 задоволено заяву ТОВ "Компанія Промексперт" про видачу виконавчого документа на примусове виконання зазначеного рішення.

Не погоджуючись з ухвалою апеляційного господарського суду, ПрАТ "Краснодонвугілля" подало до КГС ВС апеляційну скаргу. Скаржник стверджував, що рішення у третейській справі було прийнято поза межами третейської угоди, оскільки строк дії укладеного між сторонами договору від 12.09.2016 закінчився 31.12.2016.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Відповідно до частини другої статті 1 Закону до третейського суду за угодою сторін може бути переданий будь-який спір, що виникає з цивільних та господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом.

Юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону (частина перша статті 5 Закону).

Центральним апеляційним господарським судом встановлено, що в пункті 6.2 договору від 12.09.2016 сторони узгодили: якщо спори та розбіжності, які виникли у зв'язку з виконанням цього договору або стосуються його укладення, зміни, порушення умов, недійсності, не будуть врегульовані шляхом переговорів, їх розгляд здійснюється в Постійно діючому регіональному третейському суді України при Асоціації "Регіональна правова група" відповідно до Регламенту цього суду. Отже, сторони уклали третейську угоду у формі третейського застереження в договорі про передачу будь-якого спору, що виникне на підставі зазначеного договору на розгляд Постійно діючому регіональному третейському суді України при Асоціації "Регіональна правова група".

Як убачається з матеріалів справи, пунктом 9.1 договору від 12.09.2016 встановлено строк дії договору – з моменту його підписання до 31.12.2016 або до повного виконання сторонами своїх зобов'язань за договором.

КГС ВС звернув увагу, що договір є обов'язковим для виконання сторонами (стаття 629 ЦК України).

Частинами першою, четвертою статті 631 ЦК України передбачено, що строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.

Порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання). Боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом (стаття 610 та частина перша статті 612 ЦК України). Згідно зі статтею 599 цього Кодексу зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином.

Належним є виконання зобов'язання, яке прийняте кредитором і в результаті якого припиняються права та обов'язки сторін зобов'язання.

За загальним правилом зобов'язання припиняється на підставах, встановлених договором або законом (стаття 598 ЦК України, стаття 202 ГК України). Перелік цих підстав наведено в статтях 599–601, 604–609 ЦК України.

Аналіз наведених приписів дає змогу дійти висновку, що закон не передбачає такої підстави для припинення зобов'язання, яке лишилося невиконаним, як закінчення строку дії договору. Подібна правова позиція висловлена КГС ВС у постанові від 19.05.2020 у справі № 910/9167/19.

Тож колегія суддів КГС ВС погодилася з висновком апеляційного господарського суду про те, що чинне законодавство не передбачає такої підстави припинення зобов'язання як закінчення строку дії договору.

Відповідно до частини третьої статті 22 ГПК України будь-які неточності в тексті угоди про передачу спору на вирішення до третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та (або) сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності повинні тлумачитися судом на користь її дійсності, чинності та виконуваності.

ВП ВС у постанові 28.08.2018 у справі № 906/493/16 дійшла висновку про те, що господарський суд має тлумачити будь-які неточності в тексті арбітражної угоди та розглядати сумніви щодо її дійсності, чинності та виконуваності на користь її дійсності, чинності та виконуваності, забезпечуючи принцип автономності арбітражної угоди.

Окрім того, предметом третейської угоди може бути не лише спір, який існує на момент укладення такої угоди, а й будь-які спори, які виникатимуть між сторонами договору в майбутньому та передбачені третейською угодою. Аналогічний висновок викладено в постанові КГС ВС від 04.10.2018 у справі № 910/8961/17.

Отже, з моменту укладення договору між сторонами діє третейське застереження, що визначає певний порядок розгляду спорів, які впливають з договору між сторонами, а припинення дії договору не припиняє зобов'язання щодо повної оплати та дії третейського застереження і не позбавляє сторони права на звернення до третейського суду з питань, які обумовлені таким третейським застереженням. Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС

від 12.08.2019 у справі № 876/7/19, від 19.05.2020 у справі № 873/94/19, від 17.09.2020 у справі № 873/58/20, від 30.09.2020 у справі № 873/64/20.

Враховуючи наведене, КГС ВС погодився з висновком апеляційного господарського суду, що закінчення строку дії договору не припиняє зобов'язання сторін, а відповідні спори, розбіжності, вимоги або претензії, що виникають на підставі зазначеного договору, підлягають розгляду у відповідному третейському суді.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/86/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95433340>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/85/20, від 25.05.2021 у справі № 876/21/21, від 10.06.2021 у справі № 873/13/21, від 15.07.2021 у справі № 876/20/21, від 10.08.2021 у справі № 873/51/21.

Укладення між банком та позичальником третейської угоди, що міститься в умовах кредитного договору, не передбачає автоматичного поширення цієї третейської угоди на відносини з поручителями за договорами поруки, які такої (третейської) угоди не містять

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу АТ "Райффайзен Банк Аваль" на ухвалу Північного апеляційного господарського суду від 19.07.2021 у справі № 873/96/21 за заявою АТ "Райффайзен Банк Аваль" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Інформаційно-фінансового бізнесу" від 25.05.2021 у третейській справі № 42/21 за позовом АТ "Райффайзен Банк Аваль" до ФГ "Дніпро", ФГ "Аміна-ЮГ", ОСОБА_1 про солідарне стягнення заборгованості і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Інформаційно-фінансового бізнесу" від 25.05.2021 позов задоволено в повному обсязі. Стягнуто солідарно з ФГ "Дніпро", ФГ "Аміна-ЮГ" та ОСОБА_1 на користь АТ "Райффайзен Банк Аваль" заборгованість за кредитним договором від 25.05.2018 у сумі 315 940,26 грн. Стягнуто солідарно з ФГ "Дніпро", ФГ "Аміна-ЮГ" та ОСОБА_1 на користь АТ "Райффайзен Банк Аваль" третейський збір у сумі 3 559,40 грн, по 1 186,46 грн з кожного.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 19.07.2021 заяву АТ "Райффайзен Банк Аваль" про видачу наказу на примусове виконання зазначеного рішення задоволено частково. Видано наказ на примусове виконання рішення третейського суду такого змісту: "Стягнути з ФГ "Дніпро" на користь АТ "Райффайзен Банк Аваль" заборгованість за кредитним договором у сумі 315 940,26 грн, стягнути з ФГ "Дніпро" на користь АТ "Райффайзен Банк Аваль" третейський збір у сумі 1186,46 грн".

В іншій частині заяву АТ "Райффайзен Банк Аваль" залишено без задоволення.

Не погоджуючись з прийнятим судовим рішенням апеляційного господарського суду, АТ "Райффайзен Банк Аваль" подав апеляційну скаргу до КГС ВС. Скаржник, зокрема, стверджував, що у цій справі позов заявлено до боржника та поручителів, вимоги до зазначених осіб є однорідними, нерозривно пов'язаними між собою, оскільки обсяг відповідальності поручителів збігається з обсягом відповідальності боржника.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Як убачається з матеріалів справи та встановлено судом першої інстанції, 25.05.2018 між АТ "Райффайзен Банк Аваль" та ФГ "Дніпро" укладено кредитний договір, пункт 11.4 якого в редакції додаткової угоди від 20.05.2020 містив третейське застереження, за умовами якого сторони погодили, що всі спори між сторонами, які виникають за цим договором або у зв'язку з ним (у тому числі щодо його тлумачення, виконання або порушення, зміни, припинення, розірвання або визнання недійсним), підлягають передачі на розгляд і остаточне вирішення, зокрема, до Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Інформаційно-фінансового бізнесу".

З метою забезпечення виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором, 25.05.2018 між АТ "Райффайзен Банк Аваль" та ФГ "Аміна-Юг" і між АТ "Райффайзен Банк Аваль" та ОСОБА_1 були укладені договори поруки, за умовами яких поручителі зобов'язалися відповідати перед кредитором солідарно з позичальником ФГ "Дніпро" за виконання ним своїх кредитних зобов'язань.

У зв'язку з неналежним виконанням позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором АТ "Райффайзен Банк Аваль" звернулося до третейського суду з позовом до позичальника та поручителів про солідарне стягнення заборгованості.

Судом першої інстанції встановлено та вбачається з матеріалів третейської справи, що рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Інформаційно-фінансового бізнесу" від 25.05.2021 не скасовано компетентним судом; строк для звернення за видачею виконавчого документа не пропущений; третейська угода, що міститься в п. 11.4 кредитного договору не визнана недійсною компетентним судом; склад третейського суду відповідав вимогам Закону; рішення третейського суду не містить способи захисту прав, які не передбачені законами України, третейський суд не вирішив питання про права і обов'язки осіб, які не брали участі у справі. При цьому докази добровільного виконання ФГ "Дніпро" зазначеного рішення третейського суду в матеріалах справи відсутні та сторонами не подані.

Зважаючи на викладене, колегія суддів КГС ВС погодилася з висновками суду першої інстанції про задоволення заяви АТ "Райффайзен Банк Аваль" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду в частині стягнення заборгованості з ФГ "Дніпро" за кредитним договором в сумі 315 940,26 грн та третейського збору в сумі 1 186,46 грн.

Водночас щодо вимог АТ "Райффайзен Банк Аваль" до поручителів судова колегія зазначила таке.

Наявність між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам Закону, є першочерговою, обов'язковою та безумовною підставою для віднесення справи до підвідомчості третейських судів, а відсутність такої угоди між сторонами спору, як і непідтвердження її укладення, унеможлиблює розгляд такого спору третейським судом, тобто засвідчує непідвідомчість справи цьому суду.

Як убачається з матеріалів справи та встановлено судом першої інстанції, умови договорів поруки, укладених між АТ "Райффайзен банк Аваль" та ОСОБА_1 і ФГ "Аміна-Юг", не містили третейської угоди.

Отже, за відсутності у договорах поруки третейського застереження суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що спір між АТ "Райффайзен банк Аваль" і поручителями – ОСОБА_1 та ФГ "Аміна-Юг" про стягнення заборгованості за кредитним договором не підвідомчий третейському суду.

При цьому КГС ВС звернув увагу, що укладення між банком та позичальником третейської угоди, що міститься в умовах кредитного договору, не передбачає автоматичного поширення цієї третейської угоди на відносини з поручителями за договорами поруки, які такої (третейської) угоди не містять.

Ураховуючи викладене КГС ВС погодився з правомірним висновком суду першої інстанції про відмову в задоволенні заяви АТ "Райффайзен Банк Аваль" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду від 25.05.2021 в частині солідарного стягнення суми боргу і суми третейського збору з ФГ "Аміна-Юг" та ОСОБА_1, оскільки справа у зазначеній частині не підвідомча третейському суду, а рішення третейського суду в вказаній частині прийнято у спорі між банком та поручителями, не передбаченому третейською угодою.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.09.2021 у справі № 873/96/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100067951>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 08.04.2021 у справі № 876/79/20, від 06.10.2021 у справі № 873/105/21, від 12.10.2021 у справі № 873/117/21.

Якщо витяг з Умов та правил надання банківських послуг не підписаний відповідачем, а заява відповідача на відкриття рахунку та анкета про приєднання до цих Умов та правил не містять ані третейського застереження, ані посилання на третейську угоду, підстав вважати, що сторони уклали третейську угоду, зокрема у формі третейського застереження, немає

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу АТ КБ "Приватбанк" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 22.12.2020 у справі № 876/73/20 за заявою ОСОБА_1 про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 04.07.2019 у третейській справі

№ 60/2019 за позовом АТ КБ "Приватбанк" до ТОВ "РАО ГРУП", ОСОБА_1 про стягнення 116 050,57 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 04.07.2019 позов задоволено повністю.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 22.12.2020 заяву ОСОБА_1 про скасування зазначеного рішення задоволено, рішення третейського суду – скасовано з тих підстав, що спірний договір поруки не містив третейського застереження, а отже, спір між банком і поручителем про стягнення заборгованості за договором банківського обслуговування був не підвідомчий третейському суду.

Крім того, апеляційний господарський суд зазначив, що за відсутності підтверджень про конкретні запропоновані відповідачу-1 Умови та правила банківських послуг вони не можуть розцінюватися як стандартна (типова) форма встановлена до правовідносин між сторонами, оскільки достовірно не підтверджують наведених обставин.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, АТ КБ "Приватбанк" звернулось до КГС ВС зі скаргою, в якій просило її скасувати та прийняти рішення про відмову в задоволенні заяви про скасування рішення третейського суду.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Як убачається з матеріалів третейської справи, оскаржуване рішення прийнято у спорі, що виник з підстав невиконання відповідачем-1 своїх зобов'язань щодо погашення кредиту та підтвердженої заборгованості за кредитом. Позовні вимоги були обґрунтовані наявністю укладеного договору банківського обслуговування від 09.11.2015, факту виконання позивачем зобов'язань за договором у вигляді надання кредитного ліміту в розмірі 100 000,00 грн, непогашення кредиту з боку ТОВ "РАО ГРУП", а також наявністю договору поруки із відповідачем 2 від 12.12.2017.

Посилаючись саме на пункт 1.1.7.29 Умов та правил надання банківських послуг щодо наявності третейського застереження, заявник звернувся з відповідним позовом до Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз".

Водночас, як встановлено судом першої інстанції та убачається з матеріалів справи, матеріали третейської справи не містять підтверджень, що саме цей витяг з Умов та правил надання банківських послуг розумів відповідач-1 та ознайомився і погодився з ними, підписуючи заяву-анкету про приєднання до Умов та правил надання банківських послуг АТ "ПриватБанку", а також те, що зазначений документ взагалі містив умови, зокрема, щодо третейського застереження.

Крім того, колегія суддів звернула увагу, що роздруківка із сайту позивача не може бути визнана належним доказом, оскільки цей доказ повністю залежить від волевиявлення і дій однієї сторони (банку), яка може вносити і вносить відповідні зміни до Умов та правил надання банківських послуг, що підтверджено й у постанові

Верховного Суду України від 11.03.2015 у справі № 6-16цс15 та постановах КГС ВС від 25.09.2019 у справі № 704/1023/16-ц, від 02.10.2019 у справі № 322/1220/16 та постанові ВП ВС від 03.07.2019 у справі № 342/180/17.

Суд першої інстанції також встановив, що витяг з Умов та правил надання банківських послуг, який міститься у матеріалах третейської справи, не містить підпису відповідача-1, тому його не можна розцінювати як частину договору про відкриття поточного рахунку, укладеного між сторонами шляхом підписання заяви-приєднання, а отже, немає підстав стверджувати, що сторони погодили у письмовому вигляді третейське застереження в порядку, передбаченому Законом, що за змістом частини першої статті 5 цього Закону, є обов'язковою умовою для передачі на розгляд третейського суду спору, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин.

З огляду на викладене колегія суддів дійшла висновку про те, що ця справа не підвладна третейському суду. Відповідна правова позиція викладена в постановах КГС ВС від 13.08.2020 у справі № 876/68/19, від 18.11.2020 у справі № 876/51/20.

Отже, КГС ВС погодився з висновком суду першої інстанції про те, що рішення Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Дніпровський Банківський Союз" від 04.07.2019 у справі № 60/2019 підлягає повному скасуванню на підставі положень статті 350 ГПК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.04.2021 у справі № 876/73/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96483490>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановах КГС ВС від 09.06.2021 у справі № 876/29/21, від 13.07.2021 у справі № 876/33/21, від 31.08.2021 у справі № 876/47/20, від 05.10.2021 у справі № 876/79/20, від 06.10.2021 у справі № 876/56/21.

4. Різне

Під час розгляду відповідної заяви (про скасування рішення третейського суду чи про видачу наказу на примусове його виконання) господарський суд не надає оцінки законності і обґрунтованості рішення третейського суду в цілому, а лише встановлює наявність або відсутність підстав для його скасування чи відмови у задоволенні заяви про видачу виконавчого документа

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ДП "Дослідне господарство "Відродження" Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції Національної академії аграрних наук України" (далі – ДП "Дослідне господарство "Відродження") на ухвалу Північно-західного апеляційного господарського суду від 17.11.2020 у справі № 01-2020 за заявою ТОВ "ЮТ-АГРО КОРМ" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Рівненській товарній біржі від 11.09.2020 у третейській справі № 01-2020 за позовом ТОВ "ЮТ-АГРО КОРМ" до ДП "Дослідне господарство "Відродження" про стягнення заборгованості в сумі 141 497,59 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Рівненській товарній біржі від 11.09.2020 позов задоволено.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 17.11.2020 заяву ТОВ "ЮТ-АГРО КОРМ" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду задоволено.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою апеляційного господарського суду, ДП "Дослідне господарство "Відродження" звернулося до КГС ВС з апеляційною скаргю, в якій, зокрема, зазначалося про те, що справа не підвідомча третейському суду, оскільки цей спір виник при виконанні договору поставки № 24/02/2020 від 06.02.2020, пов'язаного із задоволенням державних потреб.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Відповідно до частини третьої статті 354 ГПК України при розгляді справи в судовому засіданні господарський суд встановлює наявність чи відсутність підстав для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду, передбачених статтею 355 цього Кодексу.

Згідно із частиною першою статті 355 ГПК України суд відмовляє у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду, якщо: 1) на день ухвалення рішення за заявою про видачу наказу рішення третейського суду скасовано судом; 2) справа, у якій прийнято рішення третейського суду, не підвідомча третейському суду відповідно до закону; 3) пропущено встановлений строк для звернення за видачею наказу, а причини його пропуску не визнані господарським судом поважними; 4) рішення третейського суду прийнято у спорі, не передбаченому

третейською угодою, або цим рішенням вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди. Якщо рішенням третейського суду вирішені питання, які виходять за межі третейської угоди, то скасовано може бути лише ту частину рішення, що стосується питань, які виходять за межі третейської угоди; 5) третейська угода визнана недійсною; 6) склад третейського суду, яким прийнято рішення, не відповідав вимогам закону; 7) рішення третейського суду містить способи захисту прав та охоронюваних інтересів, не передбачені законом; 8) постійно діючий третейський суд не надав на вимогу господарського суду відповідну справу; 9) третейський суд вирішив питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

Норма аналогічного змісту визначена і в частині шостій статті 56 Закону.

З огляду на викладене КГС ВС зазначив, що при розгляді заяви про видачу виконавчого документа господарський суд не здійснює оцінки законності і обґрунтованості рішення третейського суду, а лише перевіряє наявність або відсутність підстав для відмови у задоволенні заяви про видачу виконавчого документа, визначених статтею 56 Закону та статтею 355 ГПК України (аналогічна правова позиція викладена, зокрема, в постановках КГС ВС від 12.03.2019 у справі № 910/8665/17, від 04.06.2019 у справі № 873/8/19, від 17.12.2019 у справі № 870/54/19, від 24.12.2019 у справі № 870/45/19, від 05.05.2020 у справі № 873/111/19, від 27.05.2020 у справі № 876/1/20, від 18.11.2020 у справі № 876/32/20, від 27.01.2021 у справі № 876/71/20, від 17.02.2021 у справі № 876/72/20).

Крім того, судова колегія зауважила, що матеріалами справи підтверджується і Північно-західним апеляційним господарським судом правильно встановлено, що на день ухвалення рішення за заявою про видачу наказу рішення Постійно діючого третейського суду при Рівненській товарній біржі від 11.09.2020 у справі № 01-2020 не скасовано компетентним судом; ця справа підвідомча названого третейському суду відповідно до закону; строк для звернення за видачею виконавчого документа не пропущений; зазначене рішення третейського суду прийнято у спорі, передбаченому третейською угодою; згадана третейська угода не визнана недійсною компетентним судом; у справі відсутні докази того, що склад третейського суду не відповідав вимогам Закону та третейській угоді, рішення третейського суду містить способи захисту прав, які не передбачені законами України, а третейський суд вирішував питання про права і обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

Отже, надавши оцінку наявним у справі доказам та доводам сторін, КГС ВС погодився з висновками суду попередньої інстанції про те, що матеріали справи не містять доказів наявності обставин, визначених статтею 355 ГПК України та частиною шостою статті 56 Закону як підстави для відмови у задоволенні заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Рівненській товарній біржі від 11.09.2020 у справі № 01-2020.

Крім того, КГС ВС зазначив, що матеріали справи не містять доказів про те, що договір поставки № 24/02/2020 від 06.02.2020 був пов'язаний із задоволенням державних потреб.

За результатами дослідження змісту Статуту відповідача та умов укладеного сторонами договору колегія суддів дійшла висновку, що спірний договір, за яким поставлялася білково-мінерально-вітамінна добавка для свиней, не пов'язаний із задоволенням державних потреб, а отже, спір у цій справі підвідомчий третейському суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.03.2021 у справі № 01-2020 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95809013>.

Аналогічна правова позиція викладена в постановках КГС ВС від 11.03.2021 у справі № 876/86/20, від 11.03.2021 у справі № 876/85/20, від 25.03.2021 у справі № 873/148/20, від 12.05.2021 у справі № 873/110/20, від 25.05.2021 у справі № 873/93/20, від 27.05.2021 у справі № 876/78/20, від 08.06.2021 у справі № 870/110/20, від 10.06.2021 у справі № 873/56/21, від 10.06.2021 у справі № 873/13/21, від 10.06.2021 у справі № 873/63/20, від 13.07.2021 у справі № 876/33/21, від 15.07.2021 у справі № 876/20/21, від 20.07.2021 у справі № 873/11/21, від 10.08.2021 у справі № 873/34/21 (873/47/21), від 10.08.2021 у справі № 873/51/21, від 18.08.2021 у справі № 873/3/21, від 31.08.2021 у справі № 876/47/20, від 31.08.2021 у справі № 870/21/21, від 22.09.2021 у справі № 875/1775/21, від 30.09.2021 у справі № 875/3300/20, від 30.09.2021 у справі № 873/96/21, від 05.10.2021 у справі № 876/79/20, від 05.10.2021 у справі № 876/24/20, від 06.10.2021 у справі № 876/55/21, від 06.10.2021 у справі № 876/56/21, від 07.10.2021 у справі № 875/2151/21, від 12.10.2021 у справі № 873/117/21, від 27.10.2021 у справі № 875/1860/21, від 09.11.2021 у справі № 870/32/21, від 11.11.2021 у справі № 873/143/21, від 16.11.2021 у справі № 873/140/21, від 30.11.2021 у справі № 873/57/21.

Направлення позивачу та відповідачу третейським судом листа рекомендованим відправленням на дійсну адресу є достатнім для того, щоб вважати повідомлення належним, оскільки отримання зазначеного листа адресатом перебуває поза межами контролю відправника, зокрема третейського суду, а тому не може свідчити про неправомірність його дій

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "СУППОРТ" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 03.02.2021 у справі № 876/74/20 за заявою ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.07.2020 та за заявою ТОВ "СУППОРТ" про скасування зазначеного рішення у третейській справі № 14/40К-20 за позовом ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" до ТОВ "СУППОРТ" про стягнення 786 887,26 грн. За результатами розгляду скарги КГС ВС прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група" від 24.07.2020 позовні вимоги задоволено частково.

ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" звернулося до Центрального апеляційного господарського суду із заявою про видачу наказу на його примусове виконання.

Не погоджуючись із зазначеним рішенням третейського суду, ТОВ "СУППОРТ" звернулося до Центрального апеляційного господарського суду із заявою про його скасування.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 28.12.2020 розгляд заяви ТОВ "СУППОРТ" про скасування рішення третейського суду від 24.07.2020 об'єднано разом із розглядом заяви ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" про видачу наказу на його примусове виконання.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 03.02.2021 у задоволенні заяви ТОВ "СУППОРТ" про скасування рішення третейського суду від 24.07.2020 відмовлено, заяву ПрАТ "Центральний гірничо-збагачувальний комбінат" про видачу наказу на примусове виконання зазначеного рішення задоволено.

ТОВ "СУППОРТ", не погоджуючись із зазначеною ухвалою, подало до КГС ВС апеляційну скаргу, в якій просило її скасувати та ухвалити нове рішення про скасування рішення третейського суду.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Як убачається з матеріалів справи, 10.04.2020 третейським судом позивачу та відповідачу були надіслані повідомлення з пропозицією скористатися наданим Регламентом правом і обрати протягом 10 днів з моменту отримання цього повідомлення одного суддю із затвердженого списку третейських суддів Постійно діючого регіонального третейського суду України при Асоціації "Регіональна правова група", про що письмово повідомити третейський суд.

Згадане повідомлення було надіслано ТОВ "СУППОРТ" за адресою, зазначеною в спірному договорі та Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Проте 11.05.2020 зазначене поштове відправлення було повернуто органом поштового зв'язку з відміткою "за закінченням терміну зберігання".

Відповідно до пункту 116 Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою КМУ від 05.03.2009 № 270, у разі неможливості вручення одержувачам поштові відправлення зберігаються об'єктом поштового зв'язку місця призначення протягом одного місяця з дня їх надходження.

Отже, відповідача було належним чином повідомлено про можливість скористатися правом на обрання суддів третейського суду.

У подальшому ТОВ "СУППОРТ" третейським судом за аналогічною адресою були надіслані ухвали про порушення третейського розгляду від 26.05.2020 та про відкладення судового засідання з розгляду третейської справи від 26.06.2020. Проте названі поштові відправлення також були повернуті з відміткою "за закінченням терміну зберігання".

ВС зазначив, що направлення листа рекомендованою кореспонденцією на дійсну адресу є достатнім для того, щоб вважати повідомлення належним, оскільки отримання зазначеного листа адресатом перебуває поза межами контролю відправника, зокрема третейського суду, а тому не може свідчити про неправомірність його дій (близька за змістом правова позиція викладена в постанові ВП ВС від 25.04.2018 у справі № 800/547/17 (П/9901/87/18) (провадження №11-268зai18), у постановах КГС ВС від 27.11.2019 у справі № 913/879/17, від 21.05.2020 у справі № 10/249-10/19, від 15.06.2020 у справі № 24/260-23/52-б).

За відсутності в матеріалах справи підтвердження наявності порушень оператором поштового зв'язку вимог Правил надання послуг поштового зв'язку суд дійшов висновку, що факт неотримання скаржником поштової кореспонденції, якою суд з додержанням вимог процесуального закону надсилав ухвалу для вчинення відповідних дій за належною адресою та яка повернулася до суду у зв'язку з її неотриманням адресатом, залежав від волевиявлення самого адресата, тобто мав суб'єктивний характер та був наслідком неотримання адресатом пошти під час доставки за зазначеною адресою і незвернення самого одержувача кореспонденції до відділення пошти для отримання рекомендованого поштового відправлення (аналогічний висновок викладений у постанові КГС ВС від 14.08.2020 у справі № 904/2584/19).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.04.2021 у справі № 876/74/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96342530>.

[Заява до третейського суду про відвід третейського судді подається у письмовій формі](#)

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ПП "Злата-Агро" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 24.06.2021 за заявами ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Смарт юрист груп" від 12.02.2021 та ПП "ЗЛАТА-АГРО" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Смарт юрист груп" від 12.02.2021 у справі № 3/81-1/29/2020 за позовом ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" до ПП "Злата-Агро" про стягнення 20 0867,89 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Смарт юрист груп" від 12.02.2021 у справі № 3/81-1/29/2020 позовні вимоги ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ"

задоволено частково. Стягнуто з ПП "ЗЛАТА-АГРО" на користь ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" штраф у розмірі 164 202,96 грн, 3 % річних у розмірі 20 169,49 грн та інфляційні втрати у розмірі 13 752,50 грн, всього – 198 124, 95 грн; 5000,00 грн – третейського збору, 400,00 грн – витрат по сплаті реєстраційного збору.

У подальшому ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" та ПП "ЗЛАТА-АГРО" звернулися до Центрального апеляційного господарського суду із заявою про видачу наказу на примусове виконання зазначеного рішення та заявою про його скасування відповідно.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 24.06.2021 заяву ПП "ЗЛАТА-АГРО" про скасування рішення третейського суду залишено без задоволення, а рішення третейського суду без змін. Заяву ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду задоволено.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою, ПП "ЗЛАТА-АГРО" звернулося до ВС з апеляційною скаргою, в якій просило назване судове рішення апеляційного господарського суду скасувати та ухвалити нове рішення, яким скасувати рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "Смарт юрист груп" від 12.02.2021 та відмовити ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" у видачі наказу на примусове його виконання.

Обґрунтовуючи підстави для задоволення апеляційної скарги, скаргник, зокрема, зазначив про те, що апеляційний господарський суд неправильно застосував приписи частини сьомої статті 20 Закону щодо відводу судді, а також статті 17 Закону щодо дослідження питання формування складу третейського суду.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Відповідно до частини сьомої статті 20 Закону заява сторони про відвід подається третейському судді третейського суду для вирішення конкретного спору, кандидатура якого відводиться, або голові постійно діючого третейського суду. За відсутності заперечень іншої сторони щодо заявленого відводу третейський суддя є відведеним з дня подання стороною заяви про його відвід.

Як впливає з частин п'ятої, шостої, дев'ятої, десятої статті 11 Регламенту третейського суду:

– заява сторони про відвід подається Голові третейського суду, який протягом п'яти днів виносить ухвалу, якою задовольняє чи відмовляє в задоволенні цієї заяви;

– за відсутності заперечень іншої сторони щодо заявленого відводу третейський суддя є відведеним з дня подання стороною заяви про його відвід, якщо ухвалою Голови третейського суду ця заява задоволено;

– якщо інша сторона не погоджується з відводом третейського судді, вона має право протягом трьох днів подати Голові третейського суду свої мотивовані заперечення. У цьому випадку питання про відвід вирішується Головою третейського суду спільно з іншими третейськими суддями, призначеними у справі (за винятком третейського судді, стосовно якого вирішується питання відводу), протягом п'яти

днів з моменту отримання заяви сторони, рішення якого (яких) щодо відводу третейського суду є обов'язковим для сторін.

За приписами частин четвертої та п'ятої статті 20 Закону процедура відводу третейського судді у постійно діючому третейському суді визначається регламентом третейського суду з додержанням вимог цього Закону. Якщо в третейській угоді або у регламенті третейського суду не визначена процедура відводу третейського судді, то письмова мотивована заява про відвід третейського судді має бути подана стороною протягом трьох днів після того, як цій стороні стали відомі обставини, які є підставою для відводу третейського судді відповідно до цього Закону.

Колегія суддів за результатами системного аналізу наведених положень статті 20 Закону дійшла висновку, що заява про відвід третейського судді повинна бути подана до третейського суду в письмовій формі.

Матеріали третейської справи № 3/81-1/29/2020 містять письмову заяву ПП "ЗЛАТА-АГРО" про відвід судді, на яку ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" подало письмові заперечення щодо заявленого відводу судді.

Письмова заява ПП "ЗЛАТА-АГРО" про відвід судді ухвалою третейського суду від 02.02.2021 у справі № 3/81-1/29/2020 була визнана необґрунтованою, в задоволенні зазначеної заяви було відмовлено.

Ухвалою третейського суду від 12.02.2021 у справі № 3/81-1/29/2020 було відмовлено у задоволенні усної заяви ПП "ЗЛАТА-АГРО" про відвід судді.

ПП "ЗЛАТА-АГРО", мотивуючи неправильне застосування в оскаржуваній ухвалі приписів частини сьомої статті 20 Закону, вказувало на те, що на усну заяву ПП "ЗЛАТА-АГРО" про відвід судді ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" не було подано заперечень, а тому, на переконання скаржника, суддя третейського суду Романенко Л. С. була відведена від розгляду третейської справи № 3/81-1/29/2020 з моменту заявлення їй відводу.

Проте колегія суддів зазначила, що наведений довід апеляційної скарги суперечить приписам статті 20 Закону та частинам п'ятій, шостій, дев'ятій, десятій статті 11 Регламенту третейського суду, оскільки відвід судді Романенко Л. С. був поданий не у письмовій формі, а заявлений в усній формі.

З урахуванням наведеного КГС ВС дійшов висновку про необґрунтованість доводу апеляційної скарги щодо неправильного застосування апеляційним господарським судом приписів частини сьомої статті 20 Закону та відсутність підстав, передбачених статтею 350 ГПК України, для скасування рішення третейського суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 22.09.2021 у справі № 876/26/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100033969>.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові КГС ВС від 04.11.2021 у справі № 876/27/21.

Вирішуючи питання, пов'язані зі складом постійно діючого третейського суду, яким прийнято його рішення, господарському суду слід ретельно досліджувати відповідні положення регламенту третейського суду у їх співвідношенні з умовами третейської угоди

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "Транс-СТО" на ухвалу Східного апеляційного господарського суду від 04.10.2021 у справі № 875/2579/21 за заявою ТОВ "Транс-СТО" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 03.08.2021 у третейській справі № 49/12 за позовом ПП "Лідер-2010" до ТОВ "Транс-СТО" про стягнення заборгованості та пені за договором про надання послуг на митно-брокерське обслуговування № Т-208 від 06.08.2020 і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" від 03.08.2021 у третейській справі № 49/12 частково задоволено позовні вимоги ПП "Лідер-2010" до ТОВ "Транс-СТО", стягнуто з відповідача на користь позивача 17 260,00 грн заборгованості за договором-дорученням № Т-208 на надання послуг на брокерсько-митне обслуговування від 06.08.2020 (далі – договір), 1 039,02 грн – пені, 1 652,7 грн – інфляційних втрат, 390,28 грн – 3 % річних, 17 260,00 грн – штрафу в розмірі 100 % від несплаченої суми за договором, 1 324,71 грн – витрат зі сплати третейського збору, 4 719,84 грн – витрат, пов'язаних з оплатою послуг з надання правової допомоги.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 04.10.2021 відмовлено в задоволенні заяви ТОВ "Транс-СТО" про скасування зазначеного рішення третейського суду, рішення третейського суду залишено без змін.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою відповідач подав апеляційну скаргу, в якій просив ухвалу суду першої інстанції скасувати та прийняти нове рішення, яким зазначену заяву задовольнити.

ОЦІНКА СУДУ

Залишаючи ухвалу апеляційного господарського суду без змін, КГС ВС зазначив таке.

Згідно з наданим у статті 1 Закону визначенням склад третейського суду – персональний склад третейського суду, що розглядає конкретну справу. Склад третейського суду формується шляхом призначення чи обрання третейських суддів (третейського судді). Третейський суд може розглядати справи в складі одного третейського судді або в будь-якій непарній кількості третейських суддів.

При цьому частиною першою статті 7 Закону передбачено, що в Україні можуть утворюватися та діяти постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору (суди ad hoc).

Зокрема, постійно діючі третейські суди можуть утворюватися та діяти при зареєстрованих згідно з чинним законодавством України всеукраїнських

громадських організаціях. Порядок утворення третейського суду для вирішення конкретного спору визначається третейською угодою, умови якої не можуть суперечити положенням цього Закону (частини перша, шоста статті 8 Закону).

За змістом положень статей 16, 17 Закону для постійно діючих третейських судів та судів для вирішення конкретного спору передбачено неоднаковий порядок формування складу третейського суду, визначення кількісного та персонального складу третейського суду.

Так, у постійно діючому третейському суді кількісний та персональний склад третейського суду визначається за правилами, встановленими регламентом третейського суду. Формування складу третейського суду в постійно діючому третейському суді здійснюється в порядку, встановленому регламентом третейського суду (частина третя статті 16, частина перша статті 17 Закону).

А в третейському суді для вирішення конкретного спору сторони на свій розсуд можуть домовитися про кількісний і персональний склад третейського суду. Якщо сторони не погодили кількісний склад третейського суду в третейському суді для вирішення конкретного спору, то третейський розгляд здійснюється у складі трьох суддів. Формування складу третейського суду в третейському суді для вирішення конкретного спору здійснюється в порядку, погодженому сторонами (частини четверта, шоста статті 16, частини перша, друга статті 17 Закону). Якщо сторони не погодили іншого, то формування складу третейського суду в третейському суді для вирішення конкретного спору здійснюється в порядку, визначеному частиною третьою статті 17 зазначеного Закону.

Вирішуючи питання, пов'язані зі складом постійно діючого третейського суду, яким прийнято його рішення, господарському суду слід з урахуванням наведених законодавчих приписів ретельно досліджувати відповідні положення регламенту названого третейського суду в їх співвідношенні з умовами третейської угоди. Аналогічного висновку дійшов КГС ВС у постанові від 18.12.2018 у справі № 978/1764/18.

Дослідивши надані учасниками справи докази, колегія суддів зазначила, що предметом спору в третейській справі № 49/12 є стягнення з відповідача на користь позивача заборгованості з урахуванням встановленого індексу інфляції та 3 % річних, пені та штрафу за договором. Тобто спір виник між сторонами з господарських правовідносин, що не належать до переліку справ, які не можуть розглядати третейські суди відповідно до вимог статті 6 Закону.

При цьому відповідний спір переданий сторонами на розгляд третейського суду шляхом вчинення третейського застереження безпосередньо в договорі, підстави для висновку про недійсність якого в матеріалах справи відсутні. При ухваленні оскаржуваного рішення Постійно діючий третейський суд при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" не вирішував питання, які виходять за межі третейської угоди, а також питання про права та обов'язки осіб, які не брали участі у справі.

Суд відхилив доводи відповідача про те, що склад третейського суду, яким прийнято оскаржуване рішення, не відповідав вимогам закону, з огляду на таке.

За змістом пункту 5.2 договору, в якому викладене третейське застереження, сторони домовилися про розв'язання суперечок за договором у конкретно визначеному постійно діючому суді, не зазначивши про наявність певних інших домовленостей щодо регламенту відповідного третейського суду, кількісного та персонального складу третейського суду тощо.

З викладеного вбачалося, що суд першої інстанції помилково зазначив про те, що сторони в третейському застереженні досягли згоди про розгляд справи третейським судом у складі одного третейського судді, адже така домовленість між сторонами безпосередньо в тексті третейського застереження відсутня.

Водночас КГС ВС вважав, що відповідно до вимог частини третьої статті 16 Закону кількісний та персональний склад третейського суду для вирішення спору між сторонами за договором повинен був визначатися за правилами, встановленими регламентом відповідного постійно діючого третейського суду як невід'ємної частини третейської угоди згідно з частиною другою статті 12 зазначеного Закону.

Тому з огляду на вимоги статті 7 Регламенту Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз", відсутність між позивачем і відповідачем домовленості про колегіальний розгляд та відповідного клопотання однієї зі сторін третейський розгляд справи № 49/12 правомірно здійснений одноособово третейським суддею, призначеним головою третейського суду.

Зважаючи на викладене колегія суддів погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що склад суду, який прийняв оскаржуване рішення, відповідав вимогам Закону та Регламенту Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз".

При цьому КГС ВС відхилив посилання відповідача на положення частини шостої статті 16 Закону та доводи про те, що положення частини першої статті 7 Регламенту Постійно діючого третейського суду при Всеукраїнській громадській організації "Український правовий союз" не узгоджуються з приписами наведеної норми Закону. Суд першої інстанції правильно не застосував положення зазначеної норми Закону до спірних правовідносин, адже вона регулює порядок визначення кількісного складу третейського суду саме в третейському суді для вирішення конкретного спору (суді ad hoc), тоді як сторони в пункті 5.2 договору передбачили вирішення спорів між ними конкретним постійно діючим судом.

Також суд першої інстанції обґрунтовано не взяв до уваги посилання відповідача на подання ним заяви про відвід третейського судді та заяви про відмову в розгляді третейської справи, оскільки зазначені заяви датовані 12.08.2021 і подані до третейського суду після ухвалення оскаржуваного рішення.

Отже, відповідач під час розгляду заяви не довів відповідно до вимог господарського процесуального законодавства наявність передбачених частиною

другою статті 350 ГПК України та частиною третьою статті 51 Закону правових підстав для скасування оскаржуваного ним рішення третейського суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.11.2021 у справі № 875/2579/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101240336>.

Чинним законодавством України не передбачена заборона звертатися з позовом до суду, зокрема третейського, у випадку порушень договірних зобов'язань контрагентом без попереднього пред'явлення йому претензії. Обрання певного засобу правового захисту, в тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, зважаючи на власні інтереси, його використовує

КГС ВС розглянув апеляційну скаргу ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 01.07.2021 у справі № 876/27/21 за заявою ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 та за заявою ПП "ЗЛАТА-АГРО" про скасування зазначеного рішення третейського суду у справі № 3/80-1/28/2020 за позовом ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" до ПП "ЗЛАТА-АГРО" про стягнення 148 906,08 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 у справі № 3/80-1/28/2020 позовні вимоги ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" до ПП "ЗЛАТА-АГРО" задоволено.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 21.04.2021 прийнято до розгляду заяву ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду від 12.02.2021.

У подальшому від ПП "ЗЛАТА-АГРО" надійшла заява про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 01.07.2021 заяву ПП "ЗЛАТА-АГРО" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 задоволено, зазначене рішення третейського суду скасовано.

У задоволенні заяви ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 відмовлено.

Ухвала суду мотивована, зокрема, тим, що за матеріалами третейської та господарської справи знайшли підтвердження доводи ПП "ЗЛАТА-АГРО" про наявність підстав для скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 відповідно до частини другої статті

350 ГПК України, оскільки спір не міг бути переданий на вирішення третейського суду і склад третейського суду, яким прийнято рішення, не відповідав вимогам закону.

Не погоджуючись із зазначеним судовим рішенням, ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" звернулося до ВС з апеляційною скаргою, в якій просило скасувати ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 01.07.2021 та постановити нове рішення, яким у задоволенні заяви ПП "ЗЛАТО-АГРО" про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 відмовити, заяву ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" про видачу наказу на примусове виконання рішення Постійно діючого третейського суду при Асоціації "СМАРТ ЮРИСТ ГРУП" від 12.02.2021 у справі – задовольнити.

ОЦІНКА СУДУ

Скасовуючи ухвалу апеляційного господарського суду та ухвалюючи нове рішення, КГС ВС зазначив таке.

Як убачається з матеріалів справи, серед підстав для скасування рішення третейського суду ПП "ЗЛАТО-АГРО" було визначено, зокрема, недотримання ТОВ "ХАЙТРАНК АКТИВ" претензійного порядку врегулювання спору, у зв'язку з чим спір не міг бути переданий на вирішення третейського суду.

Центральний апеляційний господарський суд погодився з доводами ПП "ЗЛАТО-АГРО" про відсутність підстав для передання даного спору на вирішення третейського суду, оскільки згідно з третейським застереженням зверненню до третейського суду мають обов'язково передувати дії сторін, спрямовані на досягнення згоди щодо суперечностей, що між ними виникли, чого у цьому випадку не відбулося.

КГС ВС вважав такий висновок помилковим, зважаючи на те, що за умовами пункту 11.6 договору всі спори, розбіжності, вимоги або претензії між сторонами, що виникли з цього договору (правочину) або у зв'язку з ним, або впливають з нього, у тому числі ті, що стосуються його виконання, порушення, припинення або недійсності, і щодо яких не було досягнуто згоди, підлягають вирішенню відповідно до чинного законодавства України в Постійно діючому третейському суді при Асоціації "Смарт Юрист Груп".

Відповідно до пункту 11.5 договору всі ймовірні претензії за цим договором повинні бути розглянуті сторонами протягом 5 днів з моменту отримання претензії.

Однак згадана у названому пункті можливість (ймовірність) звернення сторін з претензіями за договором не може вважатися обов'язковою передумовою для звернення сторін до третейського суду в разі виникнення спірних питань. Зокрема, у цьому конкретному випадку у третейській справі № 3/80-1/28/2020 було заявлено вимоги про стягнення штрафних санкцій, 3 % річних та інфляційних втрат, нарахованих на суму боргу за договором, яка була присуджена до стягнення згідно з рішенням третейського суду в іншій справі та була погашена ПП "ЗЛАТО-АГРО" з простроченням.

До того ж представник ПП "ЗЛАТО-АГРО" був присутній під час проголошення вступної і резолютивної частин оскаржуваного рішення третейського суду в режимі

відеоконференції, а отже, був обізнаний із суттю цього рішення, термін виконання якого відповідно до частини другої статті 52 Закону третейським судом визнано таким, що підлягає негайному виконанню.

Центральним апеляційним господарським судом не було враховано наведені обставини.

Крім того, КГС ВС погодився з аргументами, зазначеними в апеляційній скарзі про те, що чинним законодавством України не передбачена заборона звертатися з позовом до суду у випадку порушень договірних зобов'язань контрагентом без попереднього пред'явлення йому претензії. Обрання певного засобу правового захисту, в тому числі і досудового врегулювання спору, є правом, а не обов'язком особи, яка добровільно, зважаючи на власні інтереси його використовує (аналогічна правова позиція з посиланням на Рішення Конституційного Суду України від 09.07.2002 № 15-рп/2002 у справі № 1-2/2002 викладена в постанові КГС ВС від 18.06.2019 у справі № 910/7476/18).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.11.2021 у справі № 876/27/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101163448>.

Огляд практики розгляду Верховним Судом справ про оскарження рішень третейських судів та видачу наказів на примусове виконання рішень третейських судів, утворених відповідно до Закону України "Про третейські суди", якщо такі рішення ухвалені у спорах, віднесених до юрисдикції господарських судів. Рішення, внесені до ЄДРСР за березень – листопад 2021 року / упоряд. управління забезпечення роботи судової палати для розгляду справ про банкрутство. Київ, 2022. 50 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua